

Náš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo.

svetovnih in domačih dogodkov

LETO XI./ŠTEVILKA 24

CELOVEC, DNE 18. JUNIJA 1959

CENA 1.50 ŠILINGA

O jezikih

V „Frankfurter Allgemeine Zeitung“ je izšel uvodnik pod istim naslovom, ki se v zvezi z dejstvom, da se v Vzhodni Nemčiji morajo v šolah učiti ruščine, bavi s splošnim problemom učenja dveh jezikov ter ga zaradi njegove glavne misli posreduje tudi našim bralcem.

„Jezik je poslednje zavetišče, ki ostaja narodu v stiski. Ako ga oropajo še jezika ali ga pri njega rabi ovirajo, potem je zapadel v najhujšo sužnost. Devetnajsto stoletje je prekipelo v nacionalizmu, ki je na evropskih tleh položil roko na jezike podjarmljenih ljudstev. Tako car kot Bismarck sta tekmovala v takih poskusih s Poljaki, v šolah so učili nemško in rusko, le na skrivaj so se dvigale v nebo poljske molitve. Toda jezika ni bilo moč ubiti, tudi v našem stoletju ne, ko je genocid ali rodomor večji del priči jezika odstranil. Presenetljiva je odporna moč jezikovnih mej na tleh zapadnega kulturnega sveta.“

Nato pisatelj poudarja, da je dialekt najbolj pristno izrazno sredstvo ljudstva, ki ga je treba gojiti in spoštovati. Tako pravi: „Totalitarnim gospodarjem je ta vztrajnost pri različnosti že od nekdaj bilo trn v peti pri njihovih stremeljenjih po pocnotenju vsega v uniformiranem življenju vistusmerjenega države. Neka kemično prečiščena, od dialekta odtrgana izgovorjava se sedaj uveljavlja prek napovedovalcev na radiu in zvočnikih po kolodvorih, tako da vsakokrat, kadar zaslišimo zvok narečja, hvaležno prisluhujemo. Ta je pristnejši.“

Glede učenja drugega jezika, v tem primeru ruščine, pa pravi:

„To samo po sebi ne more biti nobena škoda, četudi si pri tem s tesnobo poskušamo predstavljati, v kakšni miselni svet utegne voditi mlada srca ta ruski spremljevalec. Kamor koli posežejo, povsod jih morejo odtujiti našemu duhovnemu svetu. In vendar učenje drugega jezika pomeni spoznavanje drugega sveta. Dvojezičnost od najzgodnejše mladosti naprej seveda skriva v sebi nevarnost, da besede sile prvih pojmovnih vtisov ne morejo popolnoma posredovati. Otrok pri svojih prvih odkrivanjih dreves, vej, listov ne sme imeti na razpolago izbire med besedo „Baum“ in „diriewo“. (Mi bi rekli za Slovence torej takole: najprej „drevo“ in potem šele „Baum“!). Pri govorjenju besedi je najvažnejše neposrednost, pesmi pa morejo bržkone nastajati samo v materinem jeziku, kajti one edine oživljajo to, kar je v jeziku skrito, speče, spomine zbujujoče ter ga osvetlujejo našemu duhovnemu očesu.“

Nobeno sredstvo ne vodi tako naravnost, tako globoko od enega naroda k drugemu, kot rov, ki ga odpira znanje jezika. V sredi pa naleti na mejo, ki jo z ničemer ni moč izbrisati, vztrajnejša je in močnejša kot vse pregrade, ki ločijo ozemlje enega naroda od drugega. Takrat šele vidiš, da je jezik nekaj živega, z lastno svojstvenostjo. Tu se začnajo pustolovščine prevajalcev. Kot telo srebrne ribe se mu jezik izmika. Vendar pa on more zaslučiti njegovo bistvo in se vanj na svoj način vživeti.

Simultano prevajanje (kot ga imajo urejenega pri Organizaciji Združenih narodov, kjer posebno izurjeni tolmači prevajajo govore sproti v več drugih jezikov, op. ur.) najboljše ponazarja vezi, ki morejo družiti ljudstva. V spoštovanju svojstvenosti vsakogar, obenem pa v duhovnem zblizavanju, more uspevati zmernost, če že ne bratstvo, ki je temelj vsakega sožitja. Nič drugače ne moremo razumeti grmenja in šuma, ki ga je zaslišala dvanajstotnica, ko so se nad njihovimi glavami pojavili plameni in je bil vsakomur dan dar govora v drugem jeziku, obenem pa so bili vsi prežeti po enem skupnem Duhu, kot poročajo Zgodbe Apostolov.

V jeziku je tako posameznikom kot narodom dan trajni vir obnovitvenih sil. Lahko ga podcenjujemo ali celo pozabljamo nanj. Toda tega dejstva našega izvora izbrisati ni mogoče. Tudi kadar smo malodušni, ker vse govorjenje teče tako gladko in brezdušno naprej, se utegnejo naenkrat, morda brez vsakega razumnega povoda, oglašiti prava usta in izreči pravo besedo, ki bo potem zasvetila v vsem svojem prvotnem blasku, kot sonce nad snežno planjavo.“

„Atomski klub“ se razgovarja

Na 95. seji predstavnikov treh atomskih sil, to je Amerike, Sovjetske zveze in Velike Britanije v Ženevi (te konference ne zamenjavati s konferenco zunanjih ministrov, ki se istočasno vrši v Ženevi) je sovjetski predstavnik Tsarapkin nenadno pristal na že pred meseci iznešen predlog zapadnih zaveznikov, da naj znanstveniki preučijo možnosti kontrole atomskih poskusov v stratosferi, to je v velikih višinah nad Zemljo. Nadalje je sovjetski delegat nakazal, da je njegova vlada pripravljena pristati tudi na gotove točke ameriškega predloga o organizaciji mednarodne atomske kontrole.

V razliko od konference štirih zunanjih ministrov, ki se ima baviti z vprašanjem Berlina, nemške mirovne pogodbe in evropske varnosti, je tako zvana atomska konferenca posvečena vprašanju ustavitve atomskih poskusov ter uvedbe posebne mednarodne kontrole, ki bi obsegala ves svet in preprečevala nadaljnje atomsko oboroževanje.

Konferenca zunanjih ministrov pač gre v slepo ulico, kajti nobena stran noče popustiti in je vsled tega v nevarnosti že napovedani sestanek »na vrhuncu«, to je vrhovnih odgovornih državnikov, ki ga zadnji čas vztrajno zahteva sovjetska politika. Zato je očitni namen sovjetske poteze

pri atomski konferenci, da vendarle ohrani odprta vrata za vrhunsko konferenco, tudi ako bi se ženevska konferenca zunanjih ministrov končala brez uspeha. Sovjetska zveza si namreč od sestanka »na vrhuncu« obeta vsaj priznanje njenega sedanjega posestnega stanja v vzhodni Evropi, obenem bi pa bil tak sestanek dobrodošla prilika za sovjetsko »mirovno« propagando. Zato so na zapadu zelo skeptični, posebno v Ameriki.

V gotovem oziru se »trem atomskim posestnikom« mudi, kajti Francija je že napovedala, da bo v kratkem tudi ona začela izdelovati atomsko orožje in v Ženevi se slišijo govorice, da ga bo tudi Kitajska kmalu imela. Sedanjim trem atomskim silam pa gre za to, da se »atomski klub« ne razširi, kajti več jih bo, težji bo sporazum in hujša tekma v oboroževanju, ki žre ogromne milijarde. Zato bi radi vse tri — kljub sporom glede Berlina, Nemčije in evropskih zadev — še pred pojavom novih atomskih sil dosegli sporazum o ustavitvi atomskih poskusov, ki bi seveda veljal za ves svet. Ta bi preprečil nastanek novih atomskih sil, sedanjim bi pa pustil posest že obstoječih zalog atomskega orožja, čeprav pod mednarodno kontrolo, ki bi pa preprečevala le njih povečanje. Politične prednosti takega stanja so za sedanje posestnike atomskega orožja očitne.

De Gaulle ima težave

De Gaulle je v Franciji upeljal strogo politiko varčevanja, da spravi zavoženo državno gospodarstvo, ki ga je prevzel od svojih prednikov, zopet v red. Toda Francozi radi govore o žrtvah za francosko slavo, niso pa kaj prida pripravljani, kadar je zanje treba zategniti pas in odpreti možnjček. Zato se je na več krajih pojavilo nezadovoljstvo. Gotovo bo moralo poteči nekaj let, da bodo tudi široki sloji prebivalstva začutili blagodati sedanje gospodarske politike, ki si je postavila za cilj utrditev kupne moči denarja. Na področju zunanje trgovine se je De Gaullejevi vladi, ki ji predseduje gospodarsko razgledani Debré, posrečilo povesti francosko gospodarstvo na pot ozdravitve. Vendar so

v državi ljudje zaradi omejitev nestrpni in tako so minuli teden železničarji zagrozili vladi z generalno stavko, ako jim ne zviša plač. Šele poseg državnega predsednika De Gaullea samega je pripravil železničarje do tega, da še nekoliko počakajo. Stavka je bila odpovedana, v prihodnjem novembru bodo pa nova pogajanja med vlado in delavskimi organizacijami glede ureditve plač.

Spričo teh notranjih težav bo pa morala tudi ureditev še težavnejšega alžirskega vprašanja zopet nekoliko počakati, čeprav je vodstvo alžirskih upornikov izjavilo pripravljenost za pogajanja z De Gaullovo vlado.

Angleški vojni junak za žrtve nacizma

Eden izmed najbolj znanih angleških pilotov minule vojne, polkovnik Leonard Cheshire, nosilec najvišjih zavezniških odlikovanj, je minuli teden v Londonu predsedoval konferenci, ki je razpravljala o odškodnini 50.000 nenemškim zapornikom nacističnih koncentracijskih taborišč.

Na tej konferenci so se zbrali pripadniki številnih narodov onstran »železne zaves«, ki pa žive v svobodnem svetu. Konferenca je postavila zahtevo bonnski vladi, da tem žrtvam nemškega nacizma izplača 250 milijonov mark (okrog poldrugo milijardo šil.) odškodnine. Na tem zborovanju je polkovnik Cheshire obdolžil zapadnonemško vlado, da zaposluje na visokih mestih v uradih, ki obravnavajo povračilne zahtevke bivših žrtev nacizma, »nacional-socialistične juriste«, ki upravičene prošnje pod raznimi izgovori zavlačujejo ali celo odklanjajo.

Cheshire je nadalje izjavil, da se bo obrnil na Združene narode, poleg tega pa namerava v kratkem obiskati v tej zadevi zapadnonemškega vladnega kanclerja Ade-

nauerja. Ako vse skupaj ne bi nič pomagalo, pa namerava Cheshire, ki je invalid in ne more hoditi, a si je po vojni s svojimi človeškimi akcijami pridobil mednarodni sloves, izvesti propagandno akcijo za bojkot nemških izdelkov.

Turški državni poglavar pri papežu

Papež Janez XXIII. je sprejel turškega državnega predsednika Celala Bayarja. Je to prvič, da pride sam državni poglavar otomanske države v Vatikan. Neki list pripominja, da je ta obisk dokaz, kako so se časi spremenili izza časa bitke pri Lepantu leta 1571., ko je združeno krščansko brodogradje pod vodstvom Juana d'Austria premagalo nevernike Mohamedovega polmeca. Sedanji papež Turčijo zelo dobro pozna, ker je ondi bil deset let papeški poslanec s sedežem v Carigradu. Takrat se

- K R A T K E V E S T I -

Sneg je zapadel v Južni Italiji, poročajo iz Neaplja, mesta sonca, vendar se je po nekaj minutah stopil. Temperatura je močno padla v vsej Italiji. V Rimu je minulo nedeljo znašala samo 12 stopinj nad ničlo. V Moskvi pa so zabeležili vročino 30 stopinj nad ničlo, kar je najvišja junjska temperatura v zadnjih 80 letih. Pač narobe svet, v katerem živimo.

Angleška kraljica Elizabeta je odpotovala v Kanado v spremstvu svojega moža Filipa vojvode Edinburškega. V šestih tednih bo obiskala Kanado po dolgem in počez.

Na dva dela je prerezal vlak 16-letnega šolarja Erwina Seewalda na nekem kolo-dvoru v dunajski okolici, ko je fant zdrnil s stopnice vlaka v teku in padel pod kolesa.

10.000 šilingov nagrade je razpisalo združenje dunajskih izvoščkov (avtotaksijev) za tistega, ki izsledil ali pomaga izslediti morilca taksišoferja Rudolfa Pamhansa, ki so ga v noči od petka na soboto našli ustreljenega v njegovem avtomobilu.

V Tarentu (Italija) se je zrušilo poslopje, v katerem je stanovalo 34 oseb. Iz razvalin hiše so potegnili 4 mrtva trupla. Oblasti so uvedle preiskavo, da ugotovijo vzrok nesreče.

Policist je ubil nekega poročnika mehi-kanske vojske s strelom iz pištole v mestu Linaris, nakar je sledila triurna poulična bitka med pripadniki policije in vojaštva. Štiri osebe so bile težko ranjene in prepeljane v bolnico.

10 oseb je obležalo na ulicah indijskega mesta Trivandrum v državi Kerala, kjer je policija odprla ogenj na demonstrante, ki so protestirali proti novemu zakonu državnega (po naše deželne) vlade. V Kerali so kot večinska stranka na vladi namreč komunisti, ki so hoteli sedaj tudi šolo podvreči svojim strankarskim namenom, kar je izzvalo hudo nevoljo med prebivalstvom. Streli v množico so pokazali, kako »ljud-skodemokratična vlada« v praksi spoštuje voljo ljudstva.

Zgorelo je mesto Lanark v Kanadi. Ogenj je izbruhnil v neki hiši iz nepojasnjenih vzrokov in veter ga je naglo raznesel na bližnje zgradbe. Končno je zajel požar vse mesto, kajti vse zgradbe so bile iz lesa, kot je v tistih krajih v navadi. Prebivalstvo, ki šteje 900 oseb, je bilo pravočasno odpeljano na varno.

Princesa Paola Ruffo di Calabria, ki se bo v kratkem poročila s princem Albertom, bratom belgijskega kralja Baldvina, se je po obisku v Belgiji, kjer je bila predstavljena ljudstvu, vrnila zopet v Rim. Princesina lepota je očarala belgijsko ljudstvo, pač pa politične stranke niso bile zadovoljne z načrtom dvora, da bi mladi in simpatični par poročil sam papež. Socialisti so dvignili tako gonjo, da je papež sporočil ženinu in nevesti, da je bolje, ako se poročita kar v Belgiji, da bo mir.

je prikupil Turkom s tem, da je ukazal branje evangelija krščanskim vernikom mesto v francoskem v turškem jeziku z utemeljitvijo, da verniki niso Francozi ampak Turki. V Turčiji živi namreč tudi krščanska manjšina turške narodnosti. Prav tisti čas se je tedanji turški državni poglavar Kemal paša boril, da pripravi mohamedanske veroučitelje k temu, da popuste arabski jezik, v katerem so spisane mohamedanske svete knjige in se oprimejo turškega jezika, to je jezika ljudstva.

Politični teden

Po svetu . . .

Ženevska konferenca še ni v zadnjih zdihljajih?

Štirje zunanji ministri se vedno sejajo v Ženevi, vendar postajajo upi za kak večji sporazum glede ublažitve mednarodne napetosti v Evropi vsak dan manjši. Srečno smo sicer prebredli dne 27. maja prvi sovjetski ultimati glede Berlina.

Toda dne 10. junija je Gromiko postavil nov ultimati, z nekoliko daljšim terminom. Sovjetska zveza je izjavila, da zapadne čete lahko še leto dni ostanejo v Berlinu. Morajo biti pa le »simbolične«, to je številčno šibke, slabo oborožene in praktično nezmogljive za boj. Nadalje bi morala biti takoj ustavljena vsa protikomunistična propaganda v Berlinu, v teku tega leta bi naj bili sporazumno izdelani predlogi za nemško mirovno pogodbo, a 4 velesile in Vzhodna Nemčija bi pa naj garantirale provizorični položaj Berlina. Se razume, da so zapadni ministri ta predlog takoj odklonili. Zanka je bila dobro nastavljena, kajti ako bi zapadnjaki sovjetski predlog sprejeli, bi s tem pristali, da njihova pravica biti v Berlinu traja le še eno leto. Ameriški zunanji minister Herter je odvrnil Gromiku, da so zapadne sile v Berlinu na temelju pravic, ki so si jih pridobile s tem, da so premagale Nemčijo v vojni, da je ta pravica neodvisna od slehernih rokov in sovjetske milosti.

Po tej zaostritvi stališč je že kazalo, da nadaljnji razgovori med obema nasprotnima taboroma v Ženevi nimajo nobenega pomena več, toda po tajnem razgovoru med štirimi očmi med Herterjem in Gromikom je bilo sklenjeno, da se konferenca le nadaljuje. Posebno Angleži se trudijo, da konferenco obdrže pri življenju. Pa tudi od drugih noče nihče vzeti nase očiček, da je on tisti, ki ji je zadala smrtni suneč.

Končno pa je berlinsko in nemško vprašanje samo eno izmed vprašanj svetovne politike, ki jo obvladuje strah atomskega orožja. Prav v času, ko je reševanje berlinskega vprašanja začelo v slepo ulico, pa so na konferenci atomskih sil (USA, Velika Britanija in Sovjetska zveza) bili sprejeti sklepi, ki kažejo, da zaenkrat v mednarodnih odnosih še prevladuje pamet. Več o tem na prvi strani.

Adenauer je vzdržal napad

Zapadnonemški kancler je minuli teden imel težke dneve. Najprej je moral pomiriti upravičeno razdraženega podkanclerja in gospodarskega ministra Erharda, kateremu je s svojim sklepom, da ne kandidira za državnega predsednika, preprečil prevzem vodstva vlade, to je urada kanclerja. Nadalje je moral potolažiti lastno stranko, ki je tudi za Erharda. Adenauer je svoj sklep, da ostane še naprej, sprejel sam in proti mnenju lastne stranke, v glavnem iz zunanjepolitičnih razlogov. Spričo neuspeha ženevske konference se je izkazalo, da je za sedaj Adenauerjeva politika trdne naslonitve na Zapad in nepopustljivega stališča do Sovjetske zveze bolj umestna kot Erhardov koncept »elastične«

Krščansko naravno pravo manjšin

V tedniku »Volksbote« je avstrijski univerzitetni profesor DDr. hc. DDr. Johannes Messner na povabilo uredništva omenjenega lista objavil nekaj svojih misli o krščanskem naravnem pravu v zvezi z vprašanjem južnotirolske manjšine. Njegova izvajanja pa imajo splošen značaj, zato ponatiskujemo nekaj njegovih temeljnih misli.

Pisec pravi, da krščansko naravno pravo glede manjšin ni vezano zgolj na pravne ureditve, ki temelje na meddržavnih pogodbah. Po današnjem pojmovanju manjšine kot take niso mednarodno pravni subjekti, to je osebe, ali z drugimi besedami, one same ne morejo sklepati mednarodnih pogodb, ker ta pravica pripada samo državam. Kljub temu pa ostaja glede manjšin v veljavi tudi naravno pravo, ki temelji na splošnih načelih mednarodnega prava ter na običajnem pravu.

Pripadnost k določenemu narodu in kulturnemu krogu so vrednote, ki so same po sebi upravičene do zaščite, tudi brez ozira na pripadnost k določenim državam ter na potek državnih meja.

politike proti Vzhodu, ki bi nujno razrahljal vezi z Zapadom. Prav povezanost z Zapadom pa je bonnski vladi prinesla veliko gospodarsko podporo Amerike in omogočila dvig Zapadne Nemčije. Ni pa prinesla nemškega zedinjenja in ga ne more, toda vedno bolj jasno postaja, da ga elastičnejša politika do Vzhoda tudi ne bi, kajti tudi Sovjetska zveza pridobitev zadnje svetovne vojne noče zlepa spustiti iz rok. V parlamentu je Adenauer moral prestati kritiko iz lastnih vrst, posebno pa s strani socialistične opozicije. Znova je stari mož pokazal, da je še pri moči, kajti svoje zoprnike je gladko spravil v koš. Pač pa je ostala huda razpoka v lastni stranki, kajti Erhard in njegovi prijatelji zadeve ne bodo tako zlahka pozabili.

Treba je bilo še tudi najti novega predsedniškega kandidata. Krščanskodemokratska stranka je na sestanku v Monakovem izvolila 64-letnega prehrabenega ministra Lübkeja, ki je na svojem področju sicer strokovnjak, vendar ga doslej niso šteli med prve osebnosti nemške politike. Imel bo zelo težko stališče proti socialističnemu kandidatu prof. Carlu Schmidtu, ki je ena izmed najbolj izobraženih in znanih osebosti svoje stranke ter si je ustvaril velik sloves tudi kot politični pisatelj.

. . . in pri nas v Avstriji

Že peti teden brez vlade, a ne brez razburjenj

Pogajanja za novo vlado med obema v parlamentu skoraj enako močnima strankama, Socialistično in Ljudsko stranko, so se minuli teden po precej razburljivih spremembah, zopet znašla na starem tiru medsebojnega prerekanja, ki mu še ni videti konca.

Razgovori med obema strankama so se spremenili že v neke vrste obleganje, pri katerem gre za to, kdo bo dalj časa ohranil mirne živce. Tistemu se bo končno nasmehnila zmaga v obliki male prednosti pri vladi. V ospredju pogajanj stoji — povsem razumljivo — vprašanje državnega gospodarstva. Medtem ko OeVP vztraja pri dosedanjem tako zvanem Raab-Kamitzovem kursu varovanja kupne moči šilinga ter varčevanja pri državnih izdatkih, pa Socialistična stranka zahteva povečanje državnih izdatkov ter zahteva od finančnega ministra okrog 7 milijard denarja v ta namen. Se razume, denar bi šel v obče koristne namene, ki jim ni moč ugovarjati, toda vprašanje je — od kod ga vzeti. Možno bi bilo to samo s povečanjem davkov, ali pa z novo zadolžitvijo države. OeVP in Kamitz sta to odklonila.

Ing. Raab je hotel socialiste pritiskati ob zid. Kot bomba je učinkovala po željnih prestolnicah vest, da je ponudil socialistom mesto finančnega ministra. Češ naj on poskrbi denar, ki ga hoče njegova stranka, dočim bo pa že OeVP gledala, da ne bo smel nalagati novih davkov. Socialisti so pa Raabovo ponudbo presenetljivo naglo sprejeli. Tudi pri OeVP niso bili vsi soglasni glede modrosti te Raabove poteze. Kajti s predajo finančnega ministrstva bi socialisti dejansko dobili gospodar-

sko vodstvo države v roke (podržavljena podjetja že itak ima njihov minister Waldbrunner), kajti vlada na koncu koncev tisti, ki ima v rokah denar. Tudi naglica socialistov pri sprejetju ponudbe in designaciji osebe, namreč sedanjega podtajnika v zunanjem ministristvu dr. Kreiskega, ki velja za eno izmed najbistrejših glav Socialistične stranke, je bila tudi sumljiva in pognala OeVP-jevskim mandatarjem po vsej državi strah v kosti.

Gospodarski krogi in dežele so se uprli

Razume se, da bi bila spričo dejstva, da je socialist finančni minister, politika te stranke popolnoma drugačna. Zahteve po milijardah bi postale skromnejše. Te pač sedaj stavijo, da si pridobijo simpatije pri množicah in pri večini že vnaprej računajo, da bodo itak odklonjene. Pač pa bi socialist kot finančni minister dobil pod svojo oblast podržavljene banke ter izterjevanje davkov. Prav tu so se gospodarski krogi zresnili, kajti gre za bančne kredite ter za olajšave pri izterjevanju davkov. Te so sedaj dobivali povečini OeVP-jevski industrijski in trgovski krogi in se razume, da bi socialistični finančni minister za njihove prošnje imel mnogo manj razumevanja. Tako bi marsikateri davek, ki je sedaj bil temu ali onemu »velikemu« odpisan, prišel v državno blagajno. Zato bi pa ta lahko potem podprla hudo »bolne« bolniške blagajne in moč bi bilo znižati kak davek, ki ga plačujejo delavci, kar bi spet povečalo popularnost socialistov. In kar je najvažnejše: v celotni finančni politiki se bržkone ne bi mnogo spremenilo in tako zvani Kamitzov kurs bi šel naprej tudi brez Kamitza in OeVP. Da bi se to pri volitvah nad OeVP porazno maščevalo, ni treba posebej poudarjati.

Res je seja državnega vodstva OeVP in predstavnikov zveznih dežel minuli ponedeljek preklcala Raabovo ponudbo ter izrekla Kamitzu zaupnico. V izjavi je izrečena tudi zaupnica Raabu, vendar je s to potezo njegov ugled v in izven stranke precej utrpel. Kljub temu pa ostaja na vodstvu stranke, ker ta v sedanjem trenutku potrebuje združitev vseh sil. Vendar se posebno na Štajerskem krogi okrog deželnega glavarja Krainerja in poslanca dr. Gorbacha ter na Tirolskem javljajo vedno močnejši glasovi po »pomladitvi« stranke, katere vodstvo trpi na »poapnenju žil«. Pravijo, da »stari« z vztrajanjem na svojih stolčkih zapirajo pot mlajšim, sposobnejšim močem, obenem pa zapravljajo položaj stranke same. Nekaj bo na teh dritvah že resnice, zaskrbljenost pa povzroča le to, da so nekateri glasniki te »pomladitve« prežeti z duhom nacionalizma iz preteklega stoletja. Vendar izgleda da sedaj, da bo ta prepir ostal le »prepír v družini«.

Maršal Malinovski v Avstriji

Minuli teden je prispel na obisk sovjetski vojni minister maršal Malinovski, ki ga je spremljala številna skupina visokih sovjetskih generalov v blestečih uniformah. Malinovski je s tem vrnil obisk našega obrambnega ministra Grafa v Sovjetski zvezi lansko poletje. Graf je sovjetskega gosta sprejel na letališču Schwechat pri Dunaju. Časopisje je objavilo slike, ki kažejo oba ministra pri obhodu častne čete in bilo je slišati pikre komentarje, češ, da že obilna pojava gospoda Grafa v civilu sama kaže, kako je naša vojaška politika miroljubna.

Malinovski je ostal teden dni v Avstriji in si je ogledoval vojaške naprave, priredili so mu celo majhne manevre ter je obiskal tudi zvezne dežele, da si ogleda njegovega zanimanja vredne reči. Na Koroško ga ni bilo.

Obisk je bil v dvojnem pogledu neroden. Na Zapadu z nezaupanjem gledajo na avstrijsko-sovjetsko prijateljstvo, čeprav je očitno, da je to le uradnega značaja. Po drugi strani pa je padel obisk Malinovskega ravno v čas vladne krize, v kateri je tudi položaj gostitelja, to je obrambnega ministra Grafa, tudi samo začasen, kot položaj vse vlade, ki vrši posle samo do nadaljnjega.

Politična kratkovidnost je omogočila vdor komunizma v srce Evrope, sta minuli teden priznala dva vodilna ameriška poveljnika v minuli vojni, general Clark in general Grey. Zaradi sporazumov, sklenjenih med Rooseveltom in Stalinom je bila ofenziva v Italiji ustavljena in opuščen vdor na Balkan; ameriške čete, ki bi zlahka zasedle pred Sovjeti Dunaj in Prago, pa so morale na višje povelje počasneje prodirati. Pozno spoznanje?

SLOVENC

doma in po svetu

Dar oxfordske univerze Narodni knjižnici

Univerzitetna knjižnica v Oxfordu na Angleškem je podarila Univerzitetni in narodni knjižnici v Ljubljani Trubarjev katekizem, ki je izšel leta 1555 v Tübingenu v Nemčiji. Bila je to ena izmed osnovnih knjig slovenskega knjižnega jezika, ki je seveda že davno pošla in sta od njene naklade ostala ohranjena samo dva izvoda. Drugi izvod se nahaja v Nacionalni biblioteki na Dunaju.

Prof. Slodnjak predčasno upokojen

Na lastno prošnjo je bil upokojen univ. prof. Anton Slodnjak eden izmed vodilnih slovenskih slavistov, ki uživa tudi mednarodno priznanje. Pred nekaj meseci je v berlinski založbi Walter de Gruyter izšla v nemščini prva knjiga o slovenski književni zgodovini pod naslovom »Geschichte der slowenischen Literatur«, ki jo je spisal prof. Slodnjak. Takrat je »Slovenski vestnik« zapisal, da je Slodnjakovo delo lep dokaz »širine«, kajti s tem delom je »tudi nemško govorečemu človeku dana možnost, da se obširno seznani z bogatim zakladom slovenske literature, kar posebno veseli nas koroške Slovence...«

Ko pa so Slodnjakovo knjigo v Ljubljani natančneje prebrali, je posebna univerzitetna komisija »opozorila na vrsto znanstvenih in strokovno nevdržnih predpostavk njegovega dela, ki je bilo objavljeno v tujini, in na škodo, ki bi jo utegnilo povzročiti ugledu ljubljanske univerze«, pravi uradno sporočilo.

O tej obsojbi, ki je dokaz ideološke ožine Slodnjakovih presojevalcev, kajti on odklanja po njihovem mnenju edino pravilno marksistično metodo dialektičnega materializma, pa »Slovenski vestnik«, ki sicer pri drugih rad in kaj kmalu vidi »ožino«, ni več poročal niti vrstice.

Dva nova slovenska monsignorja

Za monsignorja sta bila imenovana pref. gg. dr. Maksimilijan Jezernik, rektor-asistent papeškega zavoda »Propaganda fide« v Rimu ter dr. Janez Belec, visoki uradnik na Kongregaciji za širjenje vere prav tam. Kolegij Propaganda Fide s pridruženim univerzo je osrednji zavod za vzgojo domačih duhovnikov v misijonskih deželah. V obširno stavbo na rimskem griču Gaiocolu prihajajo bogoslovci iz vsega sveta in vseh ras. Posebno lep je prizor ob vsakoletni posvetitvi novomašnikov v zavodski kapeli, kjer se poleg Evropejcev posvečajo službi v vinogradu Gospodovem mladi moške črne polti iz Afrike ter rumene polti iz Azije in zamolklo-barvani Indijci. V navadi je tudi podelitev novomašniškega blagoslova. Ob tej priložnosti je videti na obširnih vrtovih klečati skupine ljudi, katerim mladi svečeni delijo svoj prvi mašniški blagoslov. Belec kleči pred črncem, Kitajec podeljuje blagoslov Rimljanom, tu odpadejo vse razlike po barvi kože, kajti katoličani se zavedamo, da smo pred Bogom vsi enaki. V tem zavodu je msgr. Jezernik prvi pomočnik rektorja.

Msgr. Belec pa je mutant, to je referent v Kongregaciji za širjenje vere, to je neke vrste ministrstvo za misijonske dežele. Ta kongregacija vrši v imenu papeža njegovo oblast nad celimi kontinenti, ustanavlja škofije, imenuje škofe ter nadzoruje in podpira njihovo delo.

Oba nova monsignorja sta po rodu iz mariborske škofije in sta bila leta 1941 pregnana po Hitlerjevih tolpah iz mariborskega bogoslovja. Na priporočilo škofa dr. Gregorija Rožmana in po požrtvovalnih naporih vplivnega p. Antona Prešerna, generalnega asistenta Družbe Jezusove, sta bila obenem z več drugimi pregnanimi bogoslovci mariborske škofije sprejeta v Kolegij Propaganda fide, kjer sta dovršila duhovniške študije ter dossegla doktorate iz bogoslovja, filozofije in prava. Po končanih študijah so predstojniki, ki so spoznali njune odlične lastnosti oba novomašnika zadržali v Rimu in jima poverili važne službe. Tudi mi želimo novima monsignorjema obilo uspehov v delu za kraljestvo Kristusovo!

Mednarodna grafična razstava v Ljubljani

Minuli teden je bila v Ljubljani v mogočni stavbi Moderne galerije slovesno odprta III. mednarodna razstava grafične umetnosti, na kateri razstavlja 793 del 200 umetnikov iz Avstrije, Belgije, Bolgarije, Brazilije, Burme, Čehoslovaške, Čila, Danske, Finske, Francije, Izraela, Japonske, Jugoslavije, Južnoafriške unije, Kanade, Mehike, Nizozemske, Poljske, Španije, Švedske, Švice, Velike Britanije, Venezuele, Zapadne Nemčije in Združenih držav Amerike. Posebna komisija, ki ji je predsedoval angleški umetnostni kritik Peter Floud, je razdelila 16 denarnih nagrad, ki so jih naklonile osrednja vlada v Beogradu, vlada Republike Slovenije ter razne ustanove in časopisna podjetja. Med nagradjenci so tudi Slovenci Lojze Spacal, France Mihelič in Anika Oprešnik. O tej vrhunski razstavi evropskega formata je uprava Moderne galerije izdala bogat katalog, ki je umetniško delo zase.

Pogled za kulise ženevske konference

Pogledi vsega sveta so obrnjeni v Ženevo. Dalj ko se vlečejo razgovori v Ženevi, manjše postajajo možnosti za sporazum. Toda napačno bi bilo misliti, da trume diplomatov v Ženevi (vsaka delegacija šteje okrog 100 mož, torej skupno 400) zabijajo čas z brezdeljem. Nasprotno, zaposleni so noč in dan. Po dnevniku „New York Times“ posnemamo članek njegovega ženevskega dopisnika Wallace Carrola, pod naslovom „En dan z ameriško delegacijo“.

Ženeva, 9. junij, ob 9. uri dopoldne, na trgu St. Gervais. Dolga črna limuzina je zavila okrog otožno žuboreče fontane na cesti in se ustavila pred poslopjem, v katerem je glavni stan ameriške delegacije za konferenco štirih zunanjih ministrov.

Dan se je uradno začel. V resnici pa se prejšnji dan sploh ni končal. Vso noč so specializirani uradniki za šifre (tajne pisarve, ki jih uporabljajo državne pisarne za svoje stike z diplomatskimi predstavništvi izven države) razvozljavali za zaklenjenimi vrati zaupna poročila iz Washingtona in ameriških diplomatskih zastopstev po vsem svetu.

Ko se je naredil prvi svit, je posebna skupina uradnikov tajne službe že preučevala uradne telegrame, poročila informacijske službe, na magnetofonski trak posnetih in nato prepisanih radijskih oddaj sovjetskih radijskih postaj ter evropska poročila časniške agencije Associated Press.

Ob pol 10. uri pokliče zunanji minister Herter svoje najvišje sodelavce v sejno dvorano. Ti so se že prej ustrezno pripravili za »postopek za sprejemanje odločitev«.

Na sejo pridejo »glavni svetovalci« zunanje ministra. Vseh skupaj je to ducat mož. Včasih pozove Herter k sebi tudi gospe, ki imajo samo naslov »svetovalec« in takrat se zbere okrog njegove mize 40 mož.

Mr. Herter zasede svoj sedež na koncu mize. Nato mu uradnik tajne službe poda kratko dnevno poročilo ali »briefing«, kot temu pravijo Amerikanci in ta izraz se je udomačil tudi drugod po svetu. (Prihaja od besede »brief« po angleško kratek in ta izvira iz latinskega korena brevis). V 5 do 7 minutah poroča o najvažnejših dogodkih prejšnjega dneva po vsem svetu. V njem je strjeno bistvo tajnih poročil, uradnik telegramov, poročila o potovanju Hruščeva v Albanijo (takrat se je baš mudil na Jadranu) nadalje označba tega, kaj Sovjeti nameravajo ter kratke izjave ameriških politikov in časopisov o ženevski konferenci.

Potem zunanji minister preide na obravnavanje taktičnega načrta za dotični dan. Določi naloge svojim namestnikom. Po posvetovanju so sprejeti okvirni sklepi glede zadev, ki bodo obravnavane na popoldanskem dvoboju z Gromikom. Sklenejo tudi, katere argumente ali razloge bo treba posebej poudariti in določijo tudi kdo izmed Herterjevih pomočnikov bi pripravil koncepte besedil in izjav, ki jih utegne popoldne zunanji minister rabiti. Končno sklenejo tudi, kaj naj Mr. André Berding, referent za tisk, po sestanku pove časnikar-

jem, ki že čakajo pred vrati in kade cigareto za cigareto.

»Stari mački« zunanjeja ministrstva, to je uradniki z dolgoletno prakso, pravijo, da jih mora vsak zunanji minister najprej dobiti nekoliko po glavi, da pride v pravo formo za bojevanje s Sovjeti. Sedanji zunanji minister je dobil svoje »krvave podplutbe« pred dvema tednoma, ko ga je sovjetski zunanji minister Gromiko, ki je bil po vrstnem redu predsednik plenarnega zasedanja, enostavno prezrl in dal besedo vzhodnonemškemu zunanjemu ministru Bolzu. Herter te brce ni pozabil in opazovalci pravijo, da je od takrat postal ostrejši in trši v pogajanjih s Sovjeti. Seja traja ponavadi od pol do ene ure. Potem se širi ali pet Herterjevih »glavnih svetovalcev« odpelje na sedež francoske delegacije, kjer se začne po pol 11. uri sestanek »treh namestnikov zunanjih ministrov.« Poleg Amerikancev pridejo tja še 5 Francozov in 5 Angležev. Ti se sedaj posvetujejo o skupni taktiki zapadnih zunanjih ministrov na popoldanskem sestanku. Tudi francoska in angleška delegacija sta začeli svoj dan podobno kot ameriška. Ta sestanek »treh namestnikov« traja do 12. ure, nato se pa vsa družba, okrog 20 resnih gospodov, odpelje na sedež ameriške delegacije, kjer se sestanijo trije zapadni zunanji ministri. Najprej Amerikanec Herter, Anglež Lloyd in Francoz Couve de

Mourville poslušajo poročila svojih namestnikov ter na njih osnovi določijo končno stališče, ki ga bodo zapadni ministri zavzeli popoldne, ko se sestanejo z Gromikom.

Ob pol 4. uri popoldne ima dan svoj višek: tajna seja štirih zunanjih ministrov v eni izmed ženevskih vil, ali pa v palači nekdanje Lige Narodov. Ta sestanek traja 3 ure ali pa še več, nakar pride čas skupne uradne večerje, na kateri imajo zunanji ministri priložnost, da se o istih zadevah razgovarjajo naprej, v seveda nekoliko vedrejšem ozračju, takorekoč »ob kozarčku vina«.

Čeprav je nastopil večer, poslovnega dneva še ni konec. Na sedežih vseh delegacij pripravljajo diplomati poročila za svoje vlade in šifrirani, kilometrski telegrami gredo po radiu v Moskvo, Washington, London in Pariz. Poročila ameriške delegacije vladi v Washingtonu pripravlja veleposlanik Llewellyn Thompson, ki je pred leti bil ameriški poslanik na Dunaju, sedaj pa je poslanik v Moskvi. Referent za tisk pa pripravlja koncepte svojih poročil za novinarje, ki jih dobe še tisti večer. Ko je končal, pa še pozno v noč ureja tiskovna poročila za naslednji dan. In skozi vso noč pa zopet za zaprtimi vrati brne radijski aparati, ki sprejemajo poročila iz vsega sveta in šifrirni uradniki jih razvozljavajo, dokler ne napoči nov dan.

Sovjetski delegaciji sicer ni treba svoje taktike usklajevati s kom drugim, vendar tudi tam je na delu več kot 100 mož po dnevi in ponoči.

Če primerjamo dosedanje rezultate ženevske konference, pa lahko rečemo, da diplomate sicer mnogo delajo, a so dosedaj malo naredili.

Gospodarska blaginja po svetu

AI) »Population bulletin« prinaša študijo o življenjski ravni v 36 pomembnejših državah na svetu, med katerimi pa ni držav izza »železne zaves«. Študija je bila sestavljena na osnovi petih pokazateljev življenjske ravni, ki so: 1. povprečna vrednost narodne proizvodnje v troletnem razdobju 1952-1954 na prebivalca, izražena v dolarjih; 2. odstotek prebivalstva iznad 15. leta starosti, ki zna pisati in brati, po podatkih okrog leta 1950; 3. odstotek moškega prebivalstva, ki je gospodarsko aktivno in to izven poljedelstva, tudi po podatkih okrog leta 1950; 4. množina kalorij, ki jih je posameznik povprečno zavžil na dan v štiriletnem razdobju 1954-1957; 5. povpr. dnevna množina živalskih proteinov, izražena v gramih, ki je odpadla na prebivalca v omenjenem štiriletnem razdobju.

V statistični lestvici, ki kaže povprečno vrednost narodne proizvodnje, so na prvem mestu Združene države s 1.870 dolarji na prebivalca na leto. Slede: Kanada s

1.310 dolarji; Švica s 1.010, Nova Zelandija s 1.000, Avstralija in Švedska z 950, Luksemburg z 890, Belgija z 800, Velika Britanija s 780, Danska s 750, Francija in Norveška s 740, Finska s 670, Venezuela s 540, Nemčija s 510, Holandska s 500, Argentina s 460, Irska s 410, Avstrija s 370, Italija in Kuba s 310. Na zadnjih dveh mestih sta Pakistan s 70 in Indija s 60 dolarji.

PISMENOST

Po odstotku pismenosti prebivalstva, starega nad 15 let, si deli prvo mesto z 98-99 odst. kar 12 držav in od teh jih je 10 v Evropi: Avstrija, Danska, Zahodna Nemčija, Velika Britanija, Irska, Norveška, Holandija, Švedska in Švica; izven-evropski državi z največjim odstotkom ljudi, ki znajo pisati in brati, pa sta Avstralija in Nova Zelandija. Zanimivo je, da so vse države severne Evrope na prvih mestih.

Za tem ducatom držav, kjer praktično ne poznajo več nepismenosti, sledi skupina držav z odstotkom pismenih od 96,4 do

98 odst. Te države so: Kanada z 97-98 odst.; Japonska z 97,9; Združene države z 97,5; Luksemburg z 96, 97; Belgija z 96,7; Francija z 96,4 odst. Italija je na 18. mestu z 85-90 odst. in za njo so Argentina z 86,4 odst., Kuba s 75-80 odst, Grčija s 74,1 odst. itd.

Na zadnjih mestih so Pakistan s 13,1 odstotki pismenega prebivalstva, Indija z 19,3 odst., Egipt z 19,9 odst., Turčija z 31,9 odst. in Honduras s 25,2 odstotki.

Živali — najboljši vremenski prekoži

Med živalmi so najboljši vremenski prekoži raki, psi, komarji, pikapolonice, belouške, krti, ovce, prašiči in razne vrste ptic. Seveda vse te živali opozarjajo človeka na bodoče vreme zelo različno.

Prav dobre napovedovalke vremena so kokoši. Kot druge ptice se tudi kokoši boje zmociti perje. Ko se približuje nevihta ali dež, se začnejo na domačem dvorišču zbirati pod streho. Pogosto se pred tem še hitro povaljajo v suhem prahu in drobnem pesku. Če je petelin ponoči nemiren in začne peti sredi noči, pomeni to dež in vihar, dolgo jutranje petje pa lep dan.

Tudi lastavice napovedujejo vreme pravočasno in zelo zanesljivo. Naj pri tem omenimo, zakaj letijo lastovke pred bližajočim se dežjem tako nizko nad tlemi ali nad vodo. Lastavke lovijo komarje. Ohladitev zraka, do katere pride pred nevihtami, potisne te žuželke iz gorenjih zračnih plasti na tla, in lastavke sledijo svoji hrani.

Domače vodne ptice, race in gosi, gredo, če se bliža slabo vreme, le nerade v vodo. Gosi sploh po krivici označujemo kot simbol neumnosti. To priča tudi primer, ki ga je doživel avtomobilist Willy Cronen v holandskem mestecu Afferden.

Tam so vsako jutro neznani zlikovci izpustili zrak iz vseh štirih avtomobilskih koles. Neko noč se je Cronen skril, ker je hotel zalotiti sosedove paglavce, katere je dolžil te nagajivosti, pri dejanju samem. Proti jutru se je pa prepričal, da je delal sosedovim veliko krivico.

Okoli avtomobila so se zbrale gosi, ki so tako dolgo brskale s kljuni okoli kolesnih ventilov, da je začel iz zračnic v njihovo veliko veselje uhajati in piskati zrak. Gosi pa so s perotni veselo prhutale v tem umetnem vetru.

Naloga za res izbrane strokovnjake z veliko prakso. V neki ameriški kaznilnici so začeli pripravljati slovar jezika ameriškega »podzemlja«, to je razbojniških družb ali gangsterjev. Sestavili so odbor »urednikov«, v katerega so sprejeli ujetnike, ki imajo vsaj po deset let zapora. Predsednik uredniškega zbora je to utemeljil takole: »Za tako nalogo pridejo v poštev le strokovnjaki...«

FRAN ERJAVEC, Pariz:

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Ta komisija je poskrbela najprej za to, da je spravila na varno vse javne blaginje, kolikor jih niso že poprej prepeljali v Ljubljano, tako da je dala denar v shrambo zanesljivim zasebnikom in enako je tudi glede državnega in deželnega blaga, zlasti glede svinca, železa in živil iz vojaških skladišč sklenila navidezne prodajne pogodbe z zasebniki z obvezo, da ga vrnejo po odhodu Francozov (kakor že vemo, so ob zasedbi 1. 1797. vojaška skladišča zažgali). Podobno so rešili zaloge tudi v Velikovecu, kolikor jih niso že poprej poslali za avstrijskimi četami. Ob tej priliki se je pa tudi pokazalo, kakšno pomanjkanje gotovine je že nastalo, kajti skoro vsa trgovina se je mogla vršiti le še z boni (nakaznicami) in z bančnimi nakaznicami, ki jih pa seveda nihče ni hotel sprejeti za polnovredne, čeprav je deželna upravna komisija grozila (4. XI.) celo z zaporom tistim, ki bi jih odklanjali. Stiska je nastala tem večja, ker je bila tisto leto še jako slaba letina in so vse zaloge pojedle že poprej umikajoče se avstrijske čete. Da omogoči prehrano prebivalstva in skozi deželo korakajočih čet, je upravna komisija ustanovila po raznih večjih krajih posebna skladišča za živila, ki jih je poskrbela s Kranjske in s slovenske Štajerske.

Čim je stopil general Lacour na koroška tla, je takoj zahteval od Beljaka 25.000 frankov, od celovške kresije pa 50.000. Komisija je zbrala le 26.400 frankov, a čim je prispel Lacour v Celovec, je dvignil nave-

deno vsoto kar na 400.000 frankov, oziroma 200.000 gld v zlatu in srebru, a je potem na prošnjo upravne komisije znižala to vsoto na polovico. Komisija se je skušala z zavlačevanji izogniti tej dajatvi in ga je prepričevala o neizvedljivosti take zahteve, a Lacour jim je odvrnil, naj se obrnejo na višjega poveljnika Masséno. Na Lacourjev odločen pritisk so pa vendarle zbrali zlata, srebra in bančnih nakaznic, računanih po polovični ceni, za skupno 76.773 frankov, razen tega so pa morali preskrbeti še vse njegove vojake z novimi hlačami in čevlji. Dne 1. XII. je prispel Massénov odgovor v tem smislu, da se zadovolji s 100.000 franki v gotovini, a za ostale je zahteval menico na kako trdno italijansko trgovsko tvrdko. Ker je bilo pa to neizvedljivo, se je eden izmed članov komisije ponudil, da izda v 8 dneh dolžno pismo na kako vidensko ali veronsko tvrdko, ki bi jo Masséna navedel. Ker tudi tega niso mogli izvesti, je Masséna potem vnovič dvignil kontribucijo na 200.000 frankov, a dovolil nje plačilo v bančnih nakaznicah, računanih po polovični vrednosti.

Lacourjeve čete so že dne 2. XII. odšle dalje proti St. Vidu in v Celovcu je ostal trenutno samo eskadron 40 konjenikov. Tedaj bi se bila kmalu pripetila huda nesreča. Celovski klobučar Orač je namreč napadel nekoga prišedšega izdajalskega avstrijskega častnika, meščanstvo je potegnilo za Oračem in nastopivši francoski vojak so se že pripravljali, da začno streljati v množico. K sreči jih je pomiril policijski ravnatelj Bausinger, obljubivši, da izroče Orača sodišču. Tedaj je prihitel iz St. Vida še sam general Lacour z bataljonom grenadirjev in le z največjo težavo sta ga škof Salm in grof Goess pregovorila, da ni bil Orač na mestu ustreljen.

Najtežja skrb deželne upravne komisije je bila zbrati vsoto, ki jo je zahteval Masséna. Z naporom vseh sil je

do 6. XII. zbrala 26.355 frankov v zlatu in srebru ter 98.872 v bančnih nakaznicah po polovični vrednosti ter poslala vse po grofu U r s e n b e c k u v St. Vid generalu Lacourju. Skupno je tedaj plačala Koroška, predvsem po zaslugi nekaterih požrtvovalnih zasebnikov v samem zlatu in srebru 101.128 frankov, ne računano še bančnih nakaznic, s čimer je pa ostala Koroška tudi skoraj izčrpana gotovine. Prav istega dne so razglasili Francozi po Koroškem tudi svojo veliko zmago pri Slavkovecu, zahtevali izročitev vseh cesarskih vrednostnih papirjev ter proglasili vso opremo vojašnic in bolnic za francosko last.

Pri zbiranju zgoraj navedenih vsot so pa mnogi pokazovali tudi sebično brezbriznost. Take so skušali ukloniti s poostrenimi nastanitvami vojakov, kar se je pa moglo zgoditi le v mestih in ob glavnih cestah. Razen tega so pa razni francoski oddelki večkrat tudi brez vednosti svojih višjih poveljstev izsiljevali od prebivalcev denar, dragocenosti, konje in druge vrednote. To je vodilo seveda do premnogih mučnih izgredov in nastopov med francoskimi vojniki in domačim prebivalstvom. Tako je n. pr. oddelek francoskih huzarjev plenil in vršil razna nasilstva po Labotski dolini. Dva pijana francoska huzarja sta, prišedši dne 8. XII. čez Ljubelj, vršila nasilstva v Kožentavri, zaradi česar je razjarjeno prebivalstvo enega ubilo, a drugemu se je posrečilo pobegniti in je nato pri preiskavi sam priznal, da je njegov tovariš s pištolo v rokah ogrožal kožentavsko poštarico in da je bilo prebivalstvo prisiljeno k silobranu. Francoski general je nato tudi sam izjavil, da sta bila oba navedena nasilneža nevre-dna francoske službe. Nekaj dni zatem sta izvršila dva francoska grenadirja roparski umor v Golovici, o čemer je še dolgo potem pričala tudi neka tamošnja votivna slika. (Dalje prihodnjič)

VABILO

V nedeljo, dne 21. junija 1959, ob 14.30
bo v kinodvorani v BOROVNJAH

PEVSKI KONCERT,

na katerem bo sodelovalo 150 pevcev slo-
venskih prosvetnih društev.

CELOVEC

(Marija vas pričakuje v novi kapeli!)

Željno in s skrbjo smo čakali na to, kar
sedaj imamo: lepo, novo kapelo Srca Ma-
rijinega v provincialnem domu v Celovcu.
Sam naš prevzvišeni gospod škof jo je bla-
goslovil 11. junija t. l. in med sveto mašo
nagovoril domačo družino in tiste, ki so se
udeležili slovesnosti, v slovenski besedi.
Častitim sestram je izrazil svojo nadpastir-
sko hvalečnost za požrtvovalno vzgojno de-
lo, ki ga vrše med našo mladino na Koro-
škem že nad 50 let.

In sedaj kraljuje mila podoba fatimske
Marije in njenega brezmadežnega Srca,
ki jo držita dva plavajoča angela in je
obdana z vencem angelčkov (po načrtu
prof. arhitekta Vurnika) v novem svetišču
nad tabernakljem ter sprejema svoje ča-
stilce pod svoje varstvo, vedno pripravljena
pomagati svojim otrokom v njihovih
stiskah.

Ob vsakem času jo lahko obiščete, ker je
kapela ves dan odprta. Tudi sv. maše se
lahko udeležite — ob delavnikih ob četr-
t na sedem, ob nedeljah pa navadno ob
pol osmih. Ob sobotah in nedeljah ter
vseh Marijinih praznikih pa je zvečer ob
pol sedmih sv. blagoslov. Dovolj je pro-
stora, da lahko vedno razen domače samo-
stanske družine sprejme še druge, stalne
ali priložnostne goste. Pridite k Mariji!
Vabimo zlasti tiste, ki so s svojimi darovi
pripomogli k temu lepemu Marijinemu
domku.

RADIŠE

(Janko Tolmajer 50-letnik)

Gospoda Tomaža je bilo treba, da nas
je podregal. Skoraj bi bili zamudili, da ni
g. župnik Ulbing v vezani besedi opozo-
ril na petdesetletnico našega rojaka Jan-
ka Tolmajerja. Kdo ga ne pozna? Saj
je bil vsa leta vzoren in marljiv prosvetar,
ki ni le na Radišah samih posvečal pro-
svetnemu delu in društvu ter verskemu
življenju v fari vso ljubezen in skrb. On
je tudi naš ljudski govornik, ki zna v
preprosti besedi povedati globoke misli.
Ker je stal v naših slovenskih prvih vrstah,
je tudi njega zadel leta 1942 bič izgnan-
stva in krutost režima ga je še tam iz ta-
borišča odtrgala od družine in poslala na
fronto, da bi se kot brezdomec boril za
tisočletni rajh. In ob koncu vojne je pri-
šel še v vojno ujetništvo. Ko pa se je žena
z družino vrnila domov, je našla razdejan
dom, hlev pa popolnoma porušen. Je
treba pridnih rok in neumorne skrbi, da so
hlev pozidali in popravili hišo. Kljub tež-
kim naporom na domu, je poslal skrbni
Tolmajer svojo hčerko na trgovsko šolo,
sina pa na slovensko gimnazijo.

Tudi vsi njegovi prijatelji se pridru-
žujemo njegovi družini, ki mu je k pet-
desetletnici čestitala in želimo, da bi še
zdrav mogel skrbeti za dom in družino in
ostati tudi vnaprej v sredi našega kulturne-
ga življenja.

(Smrt vzornega družinskega očeta)

Bridko je posegla bela žena minuli te-
den v Kometarjev dom v Tucah in vzela v
najlepši moški dobi domu vzornega go-
spodarja in družini skrbnega očeta Janeza
Pisjaka. Težka bolezen ga je mučila dolga
leta in 54-letnemu možu pretrgala nit ži-
vljenja. Tih in skoraj neopazno je bilo
življenje tega očeta. Živel je domačiji in
svoji družini. Devetero otrok je bilo na-
menjenih njemu in njegovi ženi, dva sta
umrla v nežni mladosti, tretji v osmem
letu, četrty pa je hodil v glavno šolo v
Celovec, kjer ga je na šolski poti zadela
kap in so mrtvega pripeljali na dom.

Pokojni Kometar je posvetil svoji raz-
meroma mali kmetiji, ki je preživljala šte-
vilno družino, vso skrb in si nabiral no-
vih gospodarskih načrtov iz knjig, saj je
spadal med najbolj pridne bralce, kate-
remu ni ostala nobena dosegljiva knjiga
nepoznana. Na Kometarjevem domu so bi-
le vseh sto let doma Mohorjeve knjige.
Janez Pisjak je pred tridesetimi leti bil
tudi med prvimi društveniki, ko smo na
Radišah poživili prosvetno društvo in bil
je navdušen igralec. Ob strani pa mu je
zvesto stala vsa leta njegova pridna žena
in z združenimi močmi staspravlila vse



Pri nas na Koroškem

otroke k šolanju in učenju, najmlajšo
hčerko Nežko pa sta pred dvema letoma po-
slala na slovensko gimnazijo v Celovcu.

Kljub slabemu vremenu je stopala veli-
ka množica znancev, sorodnikov in radi-
ških faranov za krsto, da se poslovi od svo-
jega prijatelja in sosedu. Domači župnik
Ludovik Jank je opravil ob asistenci g.
prof. dr. Polanca pogrebne obrede in se
od svojega farana poslovil s toplim nago-

vorom. Učenci drugega razreda slov. gimna-
zije, Nežkini sošolci, pa so na grob njenega
očeta poslali delegacijo z vencem. Gimna-
zijo so na pogrebu zastopali Nežkin raz-
rednik prof. Franc Inzko, Nežkin verouči-
telj dr. Janez Polanc in ravnatelj dr. Joško
Tischler.

Blagemu pokojniku naj bo domača zem-
lja kotiček mirnega počitka, ženi in otro-
kom pa naše prisrčno sožalje.

Mladinski dan na Radišah

Dne 7. junija se je zbrala farna mladi-
na iz tinske in deloma tudi velikovške
dekanije na sončnih Radišah. Sveto daritev
ob pol enajsti uri je opravil tinski prošt
g. Lenart Trabesinger kot dekan tinske
dekanije. Osnovna misel nagovora na mla-
dino je bila poziv: »Mladina, pojdi ti na
delo, da vrneš Gospodu ukradeno nedeljo«.

Da bo nedelja zopet postala Gospodov dan,
to naj bo prva naloga naše farne mladine.
Po sv. maši je sledila izvincerkvena pri-
reditve, katero je večinoma pripravila ra-
diška mladina. Po pozdravni pesmi je po-
zdravil fant v vezani in nevezani besedi.
Menjavali so se nastopi in prizori, dekla-
macije in simbolične vaje, katere so iz-
vajala šentrupeška dekleta. Z deklamaci-
jami so nastopila tudi dekleta iz Podgrada.
Fantje iz Radiš so pripravili igro o vrt-
narju, ki se je bal smrti. Kljub kratkim
pripravam so fantje igro dobro podali.
Nato je spregovoril zastopnik farne mla-

dine Hanzej Dersula. V svojem govoru je
pozival mladino, da bi bila ta nositeljica
novega življenja na vasi, katerega središče
in vir naj bi bila nedelja s službo božjo.
Farna mladina naj bi se ogibala vsakega
veseljačenja, ki skruni nedeljo in Gospo-
dov dan.

Mala Hilda nam je zapela o siroti. Ob
gospodični in špelci pa smo se iz srca na-
smejali. S pesmijo o rdečem sarafanu pa so
nas radiška dekleta povedla k misli, kako
lep je spomin na lepo mladost. Sledila je še
prisega mladine in smo v duhu tudi pri-
segli z njo Kristusu Kralju.

Očetova beseda je pozvala ob zaključku
mladino, da bi z lepim življenjem vračala
starim minulo mladost.

Hvaležni smo radiški mladini za vse pri-
prave za ta dan, kakor gre zahvala tudi
vsem, ki so pripomogli k lepemu uspehu
mladinskega dne na sončnih Radišah.

„Vislavina odpoved“ v St. Jakobu

Minulo nedeljo je šentjakobska farna
igralska družina postavila na oder novo
igro, to pot delo domačih pisateljev. »Visla-
vina odpoved« je zgodba iz poljske zgo-
dovine, ki sta jo dramatizirala Matilda Ko-
šutnikova in Rajmund Grainer, naša mar-
ljiva prosvetarja iz Globasnice.

Pred nami je zaživela težka poljska zgo-
dovina iz časov švedsko-poljskih vojn, ko
je bila zemlja tega tako težko preizkušne-
nega naroda, ki mora tudi danes hudo tr-
peti, prizorišče hudih bojov, v katerih so
na obeh straneh padali tisoči in tisoči mla-
dih mož.

Prikazuje nam usodo mlade in lepe, a
ubože poljske plemkinje, ki je dala svoje
srce grofici Janoši, sinu grofa Čerskega,
kateremu so bili bolj pri srcu denar, čast
in slava kot pa sreča lastnih otrok.

Od dejanja do dejanja je rastlo zanima-
nje med gledalci, ki so napolnili prosvet-
no dvorano dvakrat v istem dnevu do zad-
njega kotička in kar tri ure vztrajali —
mnogi stoje — da vidijo, kako gre družina
malega plemiča Zemblia skozi težke pre-
izkušnje, ki jih pa prenaša z zaupanjem v
božjo milost ter v neomajni zvestobi svo-
jemu rodu. Usoda Vislave, ki svojo ljubezen
do izvoljenega mladeniča končno žrtvuje
na oltar ljubezni do revežev, bolnikov in
domovine, nas je vse ganila, posebno ker
so se vsi igralci predvsem pa v glavnih vlo-
gah zelo dobro vživeli v osebe, ki so jih
predstavljali. Gre vsem pohvala in pri-
znanje. Igro nameravajo ponoviti še na
prostem, o čemer bomo naše bralce pravo-
časno opozorili.

Nedeljska predstava pa je bila obenem
tudi proslava 10-letnice delovanja šentja-
kobske igralске družine. Pred desetimi
leti je usoda zanesla v te kraje č. gospoda
Vinka Zaletela, ki se je z veliko požrtvo-
valnostjo, močno voljo, a tudi z vedrim sr-
cem lotil lepega dela. V desetih letih so
šentjakobski igralci koroškemu ljudstvu
podarili mnogo lepih ur krščanskega vese-
lja in pouka. S svojimi igrami, med ka-
terimi nosi seveda krono »Miklova Zala«,
so prepotovali vso slovensko zemljo in iz-
vršili so veliko kulturno poslanstvo. Zato
so bile besede zahvale, ki jih je izrekel
č. g. Zaletelu in njegovim sodelavcem re-
ferent za mladino pri Dušnopastirskem
uradu č. g. Česen, več kot zaslužene. Igral-
ci so mu pa izrazili svojo hvalečnost
z darom, ki se ga je najbolj razveselil,

ki naselili samopašnega, oholega Nemca.
Rajna blaga teta je celo dalj časa služila
tem vsiljivcem in vdano prenašala vsa po-
nižanja v upanju na božjo pravičnost. Ni
bila razočarana. Brdnikova družina se je
po vojni vrnila na opustošeni dom. Teta
Treza je z novim pogumom in ljubezni-
jo pomagala obnavljati domače ognjišče,
rahljati in obdelovati zanemarjeno polje.
Zopet se je naselil mir in blagostanje v
težko preizkušeni dom.

Končno pa je potekel tudi njen čas in
po tolikem trpljenju izmučeno in utruje-
no telo je šlo počivat, da enkrat povelji-
čano vstane v krogu svojih dragih.

K večnemu počitku smo položili rajno
teto ob spremstvu petih duhovnikov in
obilne udeležbe vernikov na domačem po-
kopališču v Sp. Libučah. Bog ji stotero po-
vrni vsa dobra dela in lepji zgled vzorne-
ga krščanskega življenja. Vsem Brdniko-
vim pa naše iskreno sožalje.

TEŠINJA PRI ST. JAKOBU V ROŽU

(Poroka)

Že leta sem si je Žofranova mama na Te-
šinji želela v svoji samotni mlade pomočni-
ce in tovarišice, ker ji mož dela pri želez-
nici in je sin zaposlen izven doma. Pa jo
je mladi Šimen končno pogruntal in sebi
in domu ustregel. Podal se je v gorenske
hribe pri Stari Loki in zasnubil brhko
Joženkovo, Pavlo Košir s Križne gore. Ko
sta bila nevesta in njen oče na ogledih pri
nas, sta se čudila naprednemu, četudi ma-
lemu gospodarstvu in oče je dostavil svoj
»Dax«. Poroka je bila 6. t. m. v nevestini
fari v Sloveniji. Iz ženinove fare sta se od-
peljala dva voza gostov, med njimi ženi-
nova priča Šimen Sinčnik. Cerkveno ju je
poročil domači župnik, nakar sta se no-
voporočenca z gosti vred podala na ženi-
tovanjsko pojedino. Bilo je, pravijo, tam
mного jedače in pijače. Dan na vrh se je
mladi par odpeljal v Ljubljano, koroški
svati pa so romali na Brezje. A veseli
dogodek trenutno še ni našel pravega vr-
hunca. Medtem ko se je koroška svatov-
ska družba z ženinom že spet vrnila do-
mov, mora nevesta še počakati na dovolje-
nje za odpotovanje. Uverjeni smo, da bo
tudi to prav kmalu rešeno in da bomo po-
tem na Tešinji mogli pozdraviti mlado
gospodinjico. Že danes kličemo njej in nje-
nemu mlademu možu: Mnogo blagoslova!
Naj ob vama raste Žofranov nov rod v
tretjo in četrto generacijo Bogu v čast,
družini in sosesčini pa v veselje!

MEDGORJE

Na binkoštni ponedeljek smo imeli v
naši farni cerkvi svečano poroko. Zvestobo
do groba sta obljubila ženin Martin Kor-
daš, pd. Tine v Običah in nevesta Klotilda
Woschitz, pd. Bezovnikova v Spodnjih
Rutah v radiški fari.

Novo življenjsko zvezo je po stari pra-
vici blagoslovil radiški g. župnik, ker je
nevesta iz njegove fare. S posebnim vese-
ljem pa je to storil tokrat, ker je bila ne-
vesta članica radiškega pevskega zbora in
je pridno sodelovala pri cerkvenem petju
v farni cerkvi. Radiška dekleta so spreml-
ljala nevesto s pesmijo pred oltar, da se
ji tako zahvalijo za dolgoletno sode-
lovanje. Gotovo bo mladi ženi tudi na no-
vem domu Pri Tineju delalo veselje petje,
s katerim bo razveseljevala tudi moža in
njegove starše in posebno še očeta Rudija,
ki je tudi danes ves vnet za našo domačo
pesem.

Mlademu paru želimo, da bi v njunem
skupnem življenju vedno sijalo sonce živ-
ljenjske sreče in božje milosti na sonč-
nem domu pri Tineju.

GLOBASNICA

V pismu, ki sem ga te dni sprejel z Du-
naja, se prijatelj čudi, ker v našem listu
že več mesecev ne najde novic iz Globa-
snice. Da mu vsaj nekoliko ustrežem, ho-
čem seči z mojim današnjim poročilom
nekoliko nazaj. Kot najpomembnejši do-
godek v letošnji globaški farni kroniki bo
prav gotovo zabeležen obisk našega nad-
pastirja, presv. g. škofa dr. Jožefa Köstner-
ja, sredi aprila meseca. Visoki mlaji, šte-
vilni slavoloki z lepimi in primernimi po-
zdravnimi napisi ter okusno ovenčana cer-
kev so že na zunaj dokumentirali veselje
in praznično razpoloženje, ki je ob tej pri-
liki zavladalo med farani. In ko so s hri-
bov zagrmeli topiči ter naznanjali skoraj-
šen prihod visokega gosta, je bila pred
župniščem zbrana že skoraj vsa fara, kot
se to le redko dogaja. In ko se je pojavil
(Nadaljevanje na 8. strani)

Na Brdnikov dom so takratni oblastni-

Poletje - čas kislega mleka

Komu se v poletni vročini ne prileže latvica kislega mleka in kos črnega kruha? Kislo mleko je čudežna jed, ki človeku daljša življenje, daje telesu zdravje in moč.

V teh mesecih je po kmečkih domovih dovolj mleka. To pa so tudi meseci najtežjega dela na polju. Družina je v resnici potrebna dobre in izdatne hrane ter zdrave in osvežujoče pijače. No, prav mleko je prvo in drugo — hrana in pijača. To velja že za sladko mleko, še mnogo bolj pa za kislo.

V čem smo prav za prav na boljšem, če uživamo kislo mleko namesto sladkega?

Sladko mleko se mora v želodcu najprej sesiriti. Sesirjenje povzroča solna kislina, ki jo vsebujejo želodčni sokovi. Če torej uživamo kislo mleko, smo želodčnim sokovom prihranili mnogo dela. Namesto njih so mleko skisale bakterije, ki jih je vse polno v mleku. Zato bi ljudje, ki sladkega mleka ne prenesejo, lahko s pridom uživali kislo mleko, če bi se navadili nanj.

V kislem mleku so ohranjeni vsi vitamini. Mlečne beljakovine so v njem že ne-

koliko razkrojene, tako, da želodec lažje prebavlja kislo mleko kakor pa sladko mleko. Mlečna kislina pospešuje izločanje prebavnih sokov in preprečuje razna gnitja v črevesju. Zato so ljudje, ki redno uživajo kislo mleko, zdravi, trdni, ostanejo sveži in mladostni tja do visoke starosti.

Dobro kislo mleko si pripravimo iz snaznega in zdravega sladkega mleka, ki ga nalijemo v čiste porcelanaste ali steklene posode in jih postavimo na primerno topel kraj. Posode pokrijemo s čisto krpo ali tenčico, da ne pada vanje prah in mrčes.

Dobro kislo mleko je gosto otrdelo, ne izloča sirotke, ni zrnato in ima lahno kisel ter aromatičen okus. Nikdar pa ne uživajmo le na pol skisanega mleka! Takó mleko nam bo gotovo škodilo.

Najbolj dobrodošlo in gotovo tudi najbolj izdatno je kislo mleko kot malica v vročih poletnih poldnevih. Kdor je lačen, si nadrobi vanj kruha, kdor je žejen, ga pa z žlico premeša in popije. Toda tudi pri glavnih obedah bi lahko v poletnem času jedli več kislega mleka. Ljudje pri-

hajajo k mizi razgreti, žejni in brez pravega teka. Vsakdo naj bi dobil pred jedjo skodelico kislega mleka, ki pogasi žejo in vzbuja tek. Kadar pa ni pretežkega dela, je lahko kislo mleko sestavni del kosila ali večerje.

V mestih pa je uživanje kislega mleka manj v navadi, zelo spoštovan in cenjen pa je jogurt, ki je tudi neke vrste kislo mleko, pripravljen iz prevretega mleka in cepljen s čisto kulturo bolgarskega bacila.

Priporočljivo je, da ne uživamo jogurta, ki je star več kot dva dni; starejši nima več ugodne kisline, značilne arome in okusa.

Prav tako nima jogurt pravega okusa, če je mlačen, ne dovolj ohlajen. Hranimo ga v res hladni shrambi in kleti oziroma mrzli vodi, ki jo večkrat menjamo. Kakor mleko, se navzame tudi jogurt rad tujega duha, zato ne imejmo v njegovi bližini odprtega popra, cimeta ali dišečih mil.

Dober jogurt je v posodi do dna enako gost, podoben lepo zgoščenemu pudingu, in ne prekisel. Jogurt, ki je zrnat in močno kisel, ni več svež.

Kdor ima rad sladkokisli okus, temu jogurt malo osladimo ali mu primešamo žlico vkuhanega sadja ali razredčene marmelade. V sedanjem letnem času pa vzamemo raje sveže sadje: jagode, borovnice, zrezane češnje in podobno. Na ta način lahko jogurt poljubno dopolnujemo ali spreminjamo, da ne bo postal družini nikoli enolična in dolgočasna jed.

Zatirajte krompirjevca in krompirjevo plesen!

Pridelovanje krompirja stoji in pade z ukrepi za zatiranje škodljivcev in bolezni. Naši pridelki krompirja bi bili, previdno cenjeno, lahko za 15 do 20 odstotkov večji, če bi pravočasno in pravilno nastopali proti škodljivcem in boleznim krompirjevih nasadov.

Eden najnujnejših ukrepov v tem pogledu je zatiranje krompirjevega hrošča in krompirjeve plesni.

Če se krompirjevec preveč zaplodi, požrejo njegove ličinke ali on sam vse zelene, kar ima za posledico, da pridelek krompirja izostane. V napadenih rastlinah pa se razen tega nahajajo istočasno jajčeca, ličinke in hrošči. Samica, ki postane lahko stara 2 leti, je v stanju iznesti do 2400 jajčec. Z ozirom na podnebne razmere izleže na leto eno ali dve zalegi.

Ker se je krompirjev hrošč letos na Korškem pojavil v nekaterih okoliših v taki množini, da ga ni moč uničiti s pobiranjem, je treba nastopiti proti njemu s kemičnimi sredstvi. Po obstoječih zakonih je treba v območju pol kilometra od napadenega nasada škropiti vse nasade paradižnikov, krompirja in drugih razhudnikov.

Še prav posebno je treba paziti v poznem

poletju na nasade poznega krompirja, kjer krompirjev hrošč ne dela več vidne škode, temveč išče možnosti za svoje razmnoževanje. Zanimarjanje takih ležišč škodljivca se bridko maščuje naslednjo pomlad.

Če je zelo vroče, predvsem v soparnem vremenu nekaj ur pred nevihtami, prične krompirjev hrošč letati. Ko se dvigne, ga veter zanesi zelo daleč in tako pridejo krompirjevi hrošči naenkrat tudi lahko na področja, kjer jih še ni bilo. Tukaj nastanejo potem nova legla tega škodljivca. Od tod se razširja spet naprej.

Ker število priznanih sredstev za zatiranje krompirjevega hrošča iz leta v leto narašča, se ni treba več ozirati na označeno sredstva, temveč na podatke o skupini učinkujočega sredstva. Preparati, ki združujejo več sredstev, so seveda najugodnejši.

Za zatiranje krompirjeve plesni so pripravna bakrena škropila. Ker je po zakonu vsak kmet dolžan z vsemi silami zatirati krompirjevega hrošča in z opuščanjem zatiranja krompirjeve plesni ne škoduje le sam sebi, temveč tudi ostalemu kmetijstvu, je v interesu vsakega posameznika, da posveča vso svojo pozornost temu škodljivcu in tej bolezni krompirjevih nasadov.

Grah in njegovi škodljivci

Med prvimi zelenjadnicami, ki jih spomladi nasadimo ali nasejemo, je grah. Kot skoraj vsaka rastlina, ima tudi grah svoje sovražnike. Prikažejo se na listih, korenini in zrnju. Na listih se pokažejo žuželke, ki so komaj 5 mm dolge. Pokrite so z rjavimi in sivimi luskinami. Škodljivci so mlademu grahu in fižolu. Nekoliko večja žuželka iste vrste uničuje mlado listje. Korenine pa napadajo ličinke znanega hitrega hrošča.

Še večje sovražnike ima zrno. Ti sovražniki so hrošč in dva metulja. Hrošč je 4 do 5 mm dolg in jajčaste oblike. Barve je črne, obraščen s sivimi dlakami in ima dve črni jajčasti lisi. Tipalnice in noge so rdeče. Med cvetjem, pa tudi že prej, se naseli na nepridiplav na grahove liste. Kmalu potem zleže samica rumenkasta jajčeca in sicer za vsak strok samo eno jajčece. Ko se izležejo ličinke, zlezejo v strok in si poiščejo zrno. Zrno, ki je dovolj močno, dozori z ličinko vred. Če je zrno slabotno, si poišče ličinka drugo zrno, ostane pa vedno v istem stroku. V poznem poletju ličinke dozore in se prelevijo v bube in iz bub v hrošče. Hrošči ostanejo še čez zimo v zrnju, spomladi pa zlezejo iz zrna in si zopet preskrbe zavetja na cvetočem grahu. Tak objeden grah sicer ozeleni, a bogatega pridelka ne da nikoli.

Druga dva škodljivca sta dva mlada metulja. Prvi ima temno ali svetlo olivno barvo. Razpet meri 16 do 17 mm. Leta zvečer maja in junija in se takrat tudi družijo. Samica zleže tri jajčeca na mlad strok. Čez 14 dni se izleže rumenkasta gosjenica, ki se zaje v strok. Zajeda se, zaraste in razvija z zrnem vred. Razvita gosjenica zleze iz stroka in se zabubi v pajčevinasto

plitvo zemljo. Sledovi gosjenice so objedena zrna in kupci goseničnega blata v stroku.

Buba drugega metulja je nekoliko manjša ter svetlozelene barve. Metulj je rjav in se sivo svetlika. Razvija se kot prvi. Velikokrat se nahajajo na zelenem grahu majhni beli črvički, ki pa niso posebno škodljivi. Če grah operemo, zmijemo bube.

Z dozorelim grahom spravimo tudi njegove škodljivce, ki jih je treba uničiti. Največji sovražnik je hrošč. V jeseni, ko obiraš, luščiš in spravljaš grah za seme, ga deni na precej gorak prostor. Na toplom zlezejo vsi škodljivci iz zrna. Za seme odberi le najlepša zrna. Pred setvijo pa namoči grah v mrzlo vodo. Vsa zrna, ki ostanejo na površini vode, odstrani, ker so okužena s škodljivci. Sej le zrna, ki so ostala na dnu.

Bube, ki so se zarile v pajčevinasto plitvo zemljo zatremo s tem, da zemljo, kjer je rasel grah, globoko prekopljemo in razgrabimo. S temeljitim razgrabljanjem zatremo nadležni mrčes. Vse to smo dolžni storiti, sicer bi se škodljivci tako močno razmnožili, da bi jih čez leta težko uničili. Pridelak bi bil iz leta v leto manjši.

Mislino na zimo

Nekaj nasvetov za konzerviranje

Grah v navadnih steklenicah. — Steklenice napolnimo z zdravim zrnjem tako, da ostane med zamaškom in grahom 3 cm praznega prostora. Na grah denemo nekaj soli, ne smemo pa nanj naliti vode. Ko steklenico zamašimo, privežemo zamašek še s tanko žico. Nato zložimo steklenice v večji lonec, nalijemo nanj hladne

Nujnost kmetijskega zakona

Dasiravno se je delovna produktivnost avstrijskega kmetijstva v letu 1958 dvignila napram letu 1937 za skoro 51 odstotkov in sedaj veliko manj ljudi na manjši površini prideluje več poljščin kot kdajkoli prej, se delež kmetijstva pri narodnem dohodku stalno manjša in je dosegel 1958 12 odst. To dejstvo jasno priča, da se gospodarsko-socialno ravnotežje močno spreminja v škodo kmetijstva. Druge države, v katerih je moč opaziti podoben razvoj, kot n. pr. Zapadna Nemčija in Švica, so se z uspehom potrudile, da na podlagi primerne kmetijskega zakona spet vzpostavijo ravnotežje. Zato tudi avstrijsko kmetijstvo ne more in ne sme opustiti svoje zahteve po kmetijskem zakonu.

Kmetijski zakon mora prinesiti kolikor mogoče enako ocenjevanje kmečkega dela z drugimi strokami. Bilo bi zelo nesocialno in celo nemoralno, ako bi istočasno, ko obljublajo delavstvu uvedbo 40 urnega delovnega tedna, odtegovali desetisočim, predvsem majhnih in srednjih kmetov pravično plačilo za njihovo, časovno komaj omejeno delo.

Kmetje nikakor ne zahtevajo neosnovanega povišanja cen, ampak hočejo le vzpostavitev ravnotežja med izdatki in dohodki. V teku zadnjih let pa so se proizvodni stroški ob stabilnih cenah za poljske pridelke stalno večali, v Avstriji bolj kot drugod. To je razvidno iz pred kratkim objavljenega poročila OEEC.

Naloga kmetijskega zakona bi bila, da pokaže nezdavno stanje in poskrbi za tozadevno ureditev.

vode in ga segrevamo. Vre naj eno uro. Če med vrenjem voda izhlapi, moramo doliti krop.

Ko eno uro vre, potegnemo lonec na kraj štedilnika in steklenico ohladimo. Hladne steklenice zalijemo ob zamašku s parafinom ali voskom. Steklenico hranimo obrnjeno na zamaškom navzdol v hladnem, temnem prostoru.

Grah konzerviran po francosko. — Pol kilograma mladega graha, 1 debela čebula, ena srednje velika glava solate, malo soli, ščepec sladkorja, 5 dkg zelo svežega surovega masla, malo vode.

Grah, na rezance zrezano čebulo in solato ter malo soli in sladkor dušimo na surovem maslu 20 do 25 minut. Vode dodamo le toliko, da se ne prime. Ohlajeno napolnimo v kozarce, pazimo, da ni vmes zračnih prostorov, zato vsebino sproti poravnamo z leseno, samo za uporabo pri konzerviranju določeno, žlico. Ako primanjkuje tekočine, tedaj zalijemo kozarce s prekuhamo in ohlajeno vodo. Nalijemo je v kozarce le toliko, da je vsebina pokrita. Kozarce zapremo z gumijevim obročkom in steklenim pokrovčkom ter ga kuhamo v sopari tričetrt ure. Čez nekaj dni kuhanje ponovimo.



Šoferski kotiček

O prehitevanju

Na žalost se največ prometnih nesreč pripeti pri prehitevanju, kajti v večini slučajev se tisti, ki prehiteva, uračuna v ocenjevanju prostora, ki mu preostane za prehitevanje. Kako naj se pravilno prehiteva, če je to neobhodno potrebno, je važno vedeti.

Predvsem je treba tistega, ki ga name-ravate prehiteti, najprej opozoriti. Za to imate trobljo oziroma žaromete. Če bo vlu-den, se vam bo umaknil bolj na rob ceste in nekoliko znižal brzino. Vendar ne smete nikoli stoodstotno računati s tem, da bo ostal ves čas tesno ob desnem robu ceste, kajti morda se bo moral umakniti veliki luknji ali kamnu ob robu cestišča. Važno je torej, da se te možnosti zavedate in prehitevate zato le, če je med obema voziloma še tudi za naveden slučaj dovolj prostora. Paziti morate, da imate sami na levem robu ceste v trenutku prehitevanja še dovolj prostora za izogibanje. Kdor je vaje n voziti tako, da ne gleda ceste le tik pred svojim vozilom, ampak daleč pred seboj, ta bo tudi že vnaprej vedel, kje bo mogoče prehitevati.

Pazite pa tudi na pešce in kolesarje! Starejši ljudje se kaj radi prestrašijo, če hipoma šine avtomobil mimo njih in pri tem navadno napravijo kako usodno kretnjo. Predvsem je na cestah, ki nimajo pločnikov, treba pri prehitevanju pešcev vedno še prav posebno paziti, kajti ti se še niso navadili hoditi po levi strani, kar bi bilo edino pravilno. Pri prehitevanju kolesarjev pa je treba biti še bolj pazljiv. Ti imajo namreč to slabo navado, da se ne držijo radi desnega roba ceste in se ob zvoku troblje najprej ozrejo in pri tem zavozijo še bolj proti sredini ceste. Zato bodite previdni pri prehitevanju drugih in računajte vedno z raznimi možnostmi. Zapomnite pa si, da se tudi z brzino 60 do 70 km na uro hitro daleč pride in prehitevajte zato le, če drugače res ne gre!

Hitra vožnja ni umetnost!

Umetnost je obvladati samega sebe!

Neenakomerni tek motorja

Vzrok neenakomernemu teku motorja v kakem vozilu in popuščanju njegove storilnosti je navadno svečica, ki je že odslužila. Če hočete sami najti to svečico, je treba sneti kable drugega za drugim medtem, ko motor teče. Da vas ne bo streslo, natak-nite pri tem delu debele rokavice! Kako pa ugotovite, katera svečica ne dela več pravilno? Čisto enostavno. Ko snamete en kabel s svečke, mora motor spremeniti tek, če je ta svečka še dobra. Pokvarjeno svečko bo pokazal motor sam s tem, da bo tek el še naprej tako, kot je tek el prej, ko je bil kabel še na njej.

Pretikanje ni kar tako

Nekaterim dela pretikanje iz višje v nižjo brzino posebno pri vožnji v klanec čestopreglavice. Proti hreščanju, ki pri tem nastaja med zobatimi kolesci menjalnika, pa imamo zanesljivo pomoč: pretikanje z vmesnim plinom. Če je potem, ko ste odvzeli plin in izklopili, pretični vzvod v položaju za prosti tek, morate istočasno dati plin in spet vklopiti ter ponovno izklopiti ter šele potem pretakniti brzino, ki je potrebna. Tako početje izgleda na papirju seveda zamotano, v resnici pa ni. Kdor tega še ni več, naj prosi koga, ki to zna, da mu pokaže. Potem pa je treba samo še vaditi.

Hladilnike, pralne stroje, električne motorje in vse električne predmete



JOHAN LOMŠEK

ST. LIPS, TIHOJA 2, DOBRILA VES

Odplačilo je mogoče na obroke. Zahtevajte cenike, pošljem po želji brezplačno.

Vso pozornost vzgoji naše mladine

Mladina je bodočnost naroda. Ta beseda je postala že kar vsakdanja; tisočkrat je bila že premeta, vendar pa je še vedno resnična. Izpričana je bila v preteklosti, izpričana je v sedanjosti in bo veljala za vse čase, dokler bodo na zemlji ljudje živeli, dokler se bodo narodi porajali, živeli in umirali. Narod, ki mu je mladina pokvarjena, ki mu mladina odrasča brez vzorov, brez vere v večno Lepoto in Resnico, brez hrepenenja po žrtvah in samoopovedi, tak narod je obsojen, da bo hiral in izhiral. Zanj ni več bodočnosti, njegova čaka le še počasna in nečastna smrt.

Zato pa mora vsak narod, ki je v njem volja živa, da hoče živeti še naprej, posvečati vso skrb, vso ljubezen in vse žrtve, ki jih je zmožen, prav mladini. Njej mora vdahniti že od prvih početkov njenih dni na zemlji hrepenenje po čednostnem življenju, voljo do kreposti in dati ji mora moči in zmožnosti, da bo vse to, kar bo za lepo in veliko in koristno spoznala, tudi izvršiti hotela in mogla; da bo preprosta in poštena v srcu, odločna in velikodušna vršila dolžnosti, ki jih bo stavilo življenje nanjo. Pomnimo, da nihče ni koristen član človeške družbe, kdor ne pozna samoopovedi in žrtev. Kdor hoče, da ga življenje samo pestuje, tisti bo zajedavec človeške družbe, njena večna nadloga. Vsak napredek, vsaka prava svoboda naroda ima svoje korenine v žrtvah. Narod, ki noče žrtev, je narod slabičev in hlapcev. Gine, dokler ne izgine. Zato pa je od prave vzgoje mladine odvisna bodočnost družine, družbe in naroda.

Vzgojno vprašanje je torej silno važno vprašanje, najvažnejše vprašanje morda izmed vseh vprašanj, ki se stavijo človeški družbi. Narodi so se te važnosti tudi vedno zavedali in se je zavedajo še dandanes, in dandanes morda še bolj ko kdaj prej. Na stotine, na tisoče knjig in člankov je bilo že pisanih o tem vprašanju.

Vsak čas in vsak narod zase ima svoje posebne prilike, svoje posebne naloge, za katere mora vzgajati svojo mladino. So pa neke smernice, so neka pravila, ki se jih mora držati vsak vzgojitelj vsakterega naroda, če hoče, da bo njegovo delo rodilo sad. Ti vidiki, ta pravila so bila, so in bodo ostala vedno enaka, odkar so in dokler bodo ljudje na svetu.

Kakor pa je vzgojno vprašanje važno, tako je tudi težko. Težko zaradi tega, ker je tako tesno povezano z vsem ostalim življenjem otroka in z življenjem družbe, v kateri ta otrok živi. Saj ni nikdar in nikjer en sam človek, ki bi mogel reči, da je on edini vzgojitelj otroka. Saj vzgaja otroka vsakdo, ki se mu le približa; saj ga vzgajajo celo živali in mrtve stvari. Vsa okolica, ki ga obdaja, in vse življenje, sredi katerega živi, je njegov vzgojitelj. Starši, prijatelji, učitelji so mu odločeni, da izoblikujejo iz njega koristnega člana človeške družbe. Prav tako in nič manj, ali pa morda še bolj ga pa nehoti in nevede vzgajajo tudi tovariši, služabniki in sosedje. Čtivo in razveseljevanja, delo in odmor, šolski čas in počitnice, potovanja, slike, lepa pesem, vse to oblikuje otrokovega duha in njegovo srce. Vzgojiteljeva naloga se menja z vsakim otrokom, ki mu je v vzgojo izročen, prav tako, kakor se menja vzgoja ob vsakem otroku posebej z vsakim dnem, z vsakim letom njegovega življenja, ko odrasča iz otroka v moža, v ženo.

Pri vzgoji se moraš ozirati na starost otroka, na njegov značaj in še na okoliščine, v katerih živi. Deklico moraš drugače vzgajati ko dečka. Lahko se zgodi, da je deklica začasno res ko deček, za stalno pa fantom. Ozirati se moraš na telesni in duševni razvoj vsakega posameznega otroka, vzgajati moraš v vsakem posebej njegove zmožnosti: domišljijo, spomin, čustvenost, razum in še, in sicer predvsem, njegovo voljo. Gajiti moraš v njem prirojene kreposti in se boriti zoper njegove napake. Skrbeti moraš, da ga vzgajaš za Boga, Stvarnika njegovega, in še za družbo, sredi katere in za katero bo moral nekdanj živeti. Da, silno je delo, ki ga nalaga tako majhno, neobgledano bitje človeški družbi.



Sveška mladina ob cerkveni slovesnosti

Lepo je, če se zbira mladina v prostem času rada v župnišču na sestankih, pevskih vajah, sejah in podobno.

V zadnjih tednih se je v sveškem župnišču veliko prepevalo. Le kaj pripravljajo fantje, si je marsikdo mislil. Preteklo nedeljo pa smo dobili odgovor na naše ugibanje. Praznovali smo namreč veliko cerkveno slovesnost blagoslovljanja v notranjosti docela obnovljene farne cerkve. Ob tej priliki je prepeval moški pevski zbor pod vodstvom dr. Antona Feiniga. To je bilo petje! Mladi, sveži glasovi so nas res presenetili. V prepričanju, da bomo odslej naprej večkrat mogli slišati ob nedeljah poleg mešanega pevskega zbora tudi moški zbor, želimo mladim pevcem tudi za naprej veliko vztrajnosti in uspeha.

Sedaj pa k prenovljeni cerkvi sv. Lamberta v Svečah! Odkar so med nami preč. g. župnik Martin Skorjanc, je bilo pri cerkvi že marsikaj narejenega. Tako smo dobili nove zvonove, električno napeljavo in električno zvonjenje. Vendar naš gospod župnik niso mirovali, ampak so takoj pričeli s predpripravami za celotno notranjo obnovo cerkve. Pred desetimi tedni so prišli pleskarji podjetja Arnold, postavili svoje odre ter pričeli z delom. Kmalu so odkrili v presbiteriju nad glavnim oltarjem starodavne freske iz 15. stoletja, ki so obnovljene brezdomno sedaj kras naše cerkve. Poleg novo pobeljene cerkve, smo

dobili prenovljen križev pot, v presbiteriju gotska, v ostalem delu cerkve pa manjša, celotnemu slogu primerna okna. A tudi klopi so dobile novo zunanje lice, celo sprednja stran kora se je nekoliko spremenila.

Eno izmed najstarejših cerkva Roža je prišel v nedeljo, dne 14. junija t. l. blagoslovljat preč. gospod dekan Kristo Košir, priljubljen pridigar in velik prijatelj Svečanov. V svojem nagovoru je izrekel župniku in vsem faranom toplo zahvalo za vse žrtve, ki so s takim delom zmeraj povezane. Farani naj v dom vseh župljanov, v božjo hišo, radi prihajajo, njim v korist, Bogu v veselje.

Slavnostna božja služba je bila za farane zares globoko doživetje. Veseli nad tem, da imamo sedaj tako lepo cerkev, jo bomo še rajši obiskali ter se udeleževali božje službe in drugih cerkvenih slavnosti. Kot v zadnjih šestih stoletjih, tako naj bo tudi v bodoče cerkev središče našega vaškega življenja, kažipot skozi dolino solz v večno življenje.

Ker vsi stroški za cerkveno obnovo niso kriti, bomo našemu pastirju njegovo skrb za hišo božjo najlepše poplačali s tem, da bomo za cerkev radi darovali. Vsi tisti pa, ki ne bivajo v naši fari in ste videli cerkev le v stari obliki, s stariimi klopimi, pridite in pogledajte našo obnovljeno božjo hišo!

S-P-O-M-I-N

Marija Kmetova

Dobra je bila naša hiša, lep je bil pogled njenih oken in stene so nas pristrčno objemale. Naši travniki so bili polni metuljev, naša ajda dišav preporna, rdeča detelja vesela od smeja. Mati niso poznali počitka, roke so jim drhte v delu, še preden je bil dan in še v noč, dokler ni zamrla svetilke luč. Ko pa je bil brat izginil v tuji zemlji in se je ondi zanj grob odprl, se je prelomilo materino življenje. Se jim je zateknilo delo, se jim je razpadel pogled, pajčevina drobnih gubic se je razpredla čez njihov obraz. Od časa do časa so se zamislili in so jim onemele roke v naročju.

Pa sem jim dejala:

»Mati, na polje bo treba.«

»Na polje?«

Posedali so ob žitu in so v mislih prekladali žitne bilke iz roke v roko in molčali. In potem so se jim v trepetu razklenili prsti in bilke so obstale v naročju.

»Tako se mi je sanjalo,« so pravili, »da je prišel Jože in je dejal: Mati, z menoj morate. — Kako, sem dejala, ko je žito zrelo in bo treba žeti. — Kesanje obudite, mati, z menoj pojdete. — In je izginil.«

»To so bile sanje, mati, in nikamor ne pojdete.«

»Niso bile samo sanje.«

Prej tako delavni, so posedali mati doma in zrli po dolini; prej tako varčni, niso nič pazili na izdatke in so se oblačili v prazne obleke.

»Saj ni božič, mati, tudi velika noč ni!«

»Kaj bom hranila.«

Zaskrbelo me je. »Mati so bolni, kaj bo?«

In kakor bi bilo nocoj, še danes vem: ležali sva v postelji, zunaj je sijala mesečina, tepka je risala veje na steno, mir je držal hišo in vrt. Pa je potrkalo na stropu.

»Slišiš?« so v šepetu zadržali mati.

»Slišim,« sem v trepetu odvrnila.

»Slišiš?« so dehnili mati.

»Slišim.« Še enkrat sem vzdrlhela.

»Svoj lastni spomin slišim,« za zašepetali mati in zdelo se mi je, da so se nasmejnili.

Pogledala sem jih.

»Kaj drugega je bilo; ne mislite teh strašnih misli.«

Mati pa so dejali:

»Tudi ti moli — jaz kesanje obujam.«

In prišel je dan in prišel je drugi dan. Zemlja je zevala v širokih razpokah. Vročina nas je pabila, težke so nam bile roke v delu. Prišle so megle na nebo, privlekli so se oblaki kakor huda beseda in črni kakor greh.

»Nevihata bo,« sem dejala, »po žito moram.«

»Tako sem trudna,« so odvrnili mati, »nikamor ne morem in tudi ti ostani doma.«

In sva se naslonili na okno.

Že je pripihal veter, tepka se je krivila; v črnem zastoru so drhte obzorje, težke kaplje so potrkale na šipe.

Mati so zrli kakor zamaknjeni, a hip za hipom so se stresli, že sem mislila, da jim je slabo.

»Mati!«

Tedaj se je zablislilo, rezek piš se je vrigel na okno. Zabobnelo je, kakor bi se podrli zemlja. Omahnili sva.

»Mati!«

Potem sem se zbudila: ljudje so govorili vame, gledala sem jih, gledala in jo! — izpregledala: mrtvi so ležali mati poleg mene.

Hudo sem zbolela.

Zdaj ni naše hiše več, v tujih rokah so njene bele stene, naše ajde dišijo drugim ljudem.

Jaz moram v službo.

Tako se bojim.

Mladina in alkohol

Ni malo družin, kjer gospodari alkohol. Propada gospodarstvo, propada mir v hiši, lačna žena in strgani otroci in še bolehati povrhu so žrtve alkohola. Da rodi pijančevanje razen tega še mnogo surovosti in propadanja verskega in moralnega življenja, je žal vsem le preveč znano. Da spravi alkohol mnogo najboljših talentov v prerani grob, da napravi nadarjene ljudi nesposobne za delo, da jim odvzame vsak sram, je tudi znana resnica. Kaj torej storiti? Ali naj država prepove prodajo alkoholnih pijač? Ali naj prepove vso žganjekuho? Ali naj zapremo vse gostilne ali pa naj posekajo kmetje svoje vinograde? Vse to ni potrebno in bi bilo nesmiselno. Pač pa je važno upoštevati nekatera navodila:

1. Starši naj nobenemu otroku ne dajo niti kapljice katerekoli alkoholne pijače: ne v sladkorčkih, ne v čaju, ne razredčene z vodo.

2. Mladina naj bi videla v tem ideal, da se vzdržuje alkoholnih pijač.

3. Tudi odrasli naj pomislijo, da alkoholna pijača še nobenega ni osrečila, marsikatero družino pa je že uničila.

4. Alkoholik je bolnik, velik bolnik, z ubito voljo.

5. Marsikateri fant, marsikatero dekle sta celo življenje obžalovala, da se nista znala odpovedati pijači.



pri raznih narodih

Narodi žive v različnem podnebnju in na različni stopnji omike. Zato so tudi njihove stanovanjske potrebe dokaj raznovrstne. Dočim stanuje človek v kulturnih državah v več ali manj udobnih, zidanih ali lesenih hišah in potrebuje k stanovanju različne pritlikline (kuhinjo, klet, gošpodarska poslopja), sta n. pr. Beduin v vroči Sahari, ali pa Eskim v ledeni Groenlandiji mnogo skromnejša od pomehkuženega Evropejca.

Indijanci stanujejo v vigvamih iz kolov, preko katerih razpno ustrojene kože bivovolov. Dostikrat so te kože poslikane z ornamentami.

Eskimi, ki živijo na skrajnem severu, si napravijo zavetišča v snegu, da se tako ubranijo silnemu mrazu.

Stanovanja Kafrov v južni Afriki so podobna čebelnim panjem. Ogrodje jim je prepleteno s travo in trjem.

Beduin v puščavi se zavaruje proti sončni pripeki s šotornico. Stalni prebivalci puščave imajo skromne bajte iz ilovice.

Čučki v Sibiriji stanujejo v šotorih, narejenih iz težkih kož severnega jelena.

Na Kitajskem, ki je najgostejše naseljena država na svetu, žive siromašni ljudje v preprostih čolnih.

Inzulanci v Tihem oceanu žive pogosto v stavbah na koleh, kakor jih poznamo iz prazgodovinske dobe v naših krajih.

V modernih mestih, kot n. pr. v New Yorku, pa žive prebivalci v nebotičnikih.

SILVIN SARDENKO:

Urnitev

Kam drugam? K vam se vračam, mati.

Vsa slabotna. Vsa drugačna. —

Nel! Ni treba kruha.

Nisem lačna.

Žejna, žejna. Žejna sem do smrti.

Komaj v prošnji roke vijem. —

Nel! Ni treba vina.

Ga ne pijem.

Materinske žejna sem besede.

— Dolg odmor je bil med nama. —

Nel! Ni treba nauka.

Vem ga sama.

Žejna Vaše tople sem besede.

— Bog mi temni greh oprost! —

Ne, proč z Vašim jokom.

Moj je dosti.

Kaj ste toplo mi zašepetali?

Dajte, mati! Brez ovinka!

Enkrat še povejte! —

»Moli, Tinka!«

KIKIRIKI

Tako pravimo, da poje petelin pri nas. Nemci pa trdijo, da »kriči« njihov petelin »kikeriki«, dočim francoski petelin tudi poje, pa ne po naše, temveč »kokeriko«. Najbolj čudno »narečje« pa imajo angleški petelini, ki menda kličejo cock-a-doodle-doo (izgovori: kokeldudeldu). Tako bi lahko stikali še med drugimi narodi in opazili, da označujejo petelinji glas povsod drugače. Eno pa, kar je gotovo po vsem svetu enako, to je — petelinji glas sam.

ZAKAJ SE BLISKA IN GRMI?

Ozračje je prepojeno z električno silo, ki je dvojna, pozitivna in negativna. Ob nevihti narašča napetost teh sil, dokler se ne izenačijo v obliki bliska (strele). Strele švigajo iz oblakov na zemljo (pozitivna strela), največkrat pa od zemlje do oblakov (negativna strela), včasih pa tudi od oblaka do oblaka. Dolžina takih strel meri tudi do 50 km. Pri vsakem udaru strele čujemo tudi več ali manj močan grom. Grom nastane zaradi tega, ker električni tok v trenutku silno segreje zrak in ga z velikansko močjo iztisne iz svoje ognjene cevi. Tako nastane v bližini strele kratek in močan pok, ki pa se v daljavi čuje kot grmenje. Valovanje zračnih plasti in razni odmevi povzročajo izpreminjajoč se zvok.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

OTOM JEŽEK:

V preiskavi

Bilo je spomladi 1943 med vojno v Celovcu. Težka, železna vrata celice v zaporu deželnega sodišča so zaloputnila za menoj. Zunanji zapah in ključavnica sta zaškripala.

Proglášen za sovražnika države sem zdaj stal v mali, temačni celici, med tem ko je zunaj v mestu prijazno sijalo svetlo sonce.

Pred menoj je stal mlad, v elegantno sivo obleko oblečen mož. Nasmehnil se mi je in se predstavil: Nadporočnik Hoffmann, včeraj od divizijskega sodišča dvakrat obsojen na obglavljenje.

Prerreslo me je. Tesno mi je postajalo pri srcu ob misli na lastni položaj, v katerem sem se nahajal.

»Kaj ste zagrešili? Zakaj so vas tako obsodili?«

»Ker sem pomagal k pobegu od vojakov, ker sem sam pobegnil, ker sem kradel vojaško imovino, ponarejal listine in zaradi dvoženstva.«

»O šment, ta je pa huda« vzkliknem. »Kje pa so vas zagrabil? Ali niste mogli uiti?«

»Ne, ni bilo več mogoče! Bil sem deželni vodja mladine za Koroško.«

Zagledam se v njegove vkleknjene roke. Sedem na stolic, umolknem. Solze mi zalijejo oči. Menda je to opazil. Nadaljeval je:

»Ali vam smem zaupati? Vi ste edini in zadnji, s katerim bi mogel in želel govoriti. Zavedam se, da sem kazni zaslužil. Po vojaških zakonih me niso mogli mileje soditi. Tudi vi ste bili gotovo v prvi svetovni vojni častnik ali vsaj navaden vojak. Ste bili odlikovani?«

»Ne, nisem bil nikoli hraber in bil sem neumen.«

Smehlja je stresel glavo in rekel: »To pa že ne bo reš! Vi ste odlikovanja dobili in jih tudi nosili! Prosim, vi ste poslednji človek, ki boste preživljali z menoj moje zadnje ure in dneve. Ne mislite na to, kar sem zagrešil, mislite si: eden vaših tovarišev vas prosi za prijateljsko uslugo. Pozneje se vrne v to celico še en starejši mož, Rutar po imenu, po poklicu trgovec iz Zitare vesi, pa z njim se o tem ne morem razgovarjati. On je tu kot politični jetnik. Prosim še enkrat: ali smem z vami zaupno govoriti?«

S težkim srcem sem privolil in on je začel znova pripovedovati.

»Rojen sem v Leipzigu. Moj oče je bil v prvi vojni huzarski major in je med

vojno prevzel veleposestvo pri Kališu v Warthegau. Mati je zdaj sama doma. Mlad sem se oženil. Nisem še dokončal svojih študijev na eksportni akademiji, ko sem moral k vojakom in sem postal oficir pri oklopnjakih. Bil sem ranjen v nogo. Tu vidite srebrno nadomestno ploščico na kolenu. Malo šepam. Po ozdravljenju sem moral spet nazaj v službo na rusko fronto, namestili so me pa v pisarno. Nekega dne sem dobil pismeno povelje, naj izročim vojaški sodnji podčastnika, zaposlenega v moji pisarni. Dolžili so ga tatvine. Presenečen sem ravno bral to povelje, ko je on vstopil. »Preberite to!« sem mu ponudil pisanje. Komaj je z očmi preletel pisanje, je padel pred me na kolena in zatrjeval, da je nedolžen. Zadeva da ni tako huda in da je v resnici drugačna. Naj ga ne izročim sodišču, naj ga pošljem v Berlin, tam ima prijatelja visokega častnika, ki mu bo pomagal in dosegel milejšo kazni. S častno besedo se je zavezal, da se bo v Berlinu javil. Vrgel se je spet pred menoj na kolena, mi objel noge in me prosil, naj se usmilim njegove žene in otrok. Žal sem se dal omehčati in prevartiti. Nisem izvršil povelja, spustil sem ga, da je odšel v Berlin. Minuli so tedni. Falot se pa ni javil, a so ga nekje zagrabil in ustrelili. Izdal me je, da sem mu dovolil pobegniti.

Neko jutro je vstopil v mojo pisarno prijatelj poročnik in mi zaupno zašepetal, da je pred pol ure polkovnik omenil, da bom aretiran zaradi pomoči pri pobegu.

»Kaj na storim?« sem prestrašen vprašal.

»Jaz na tvojem mestu bi pokazal pete,« mi je odgovoril. »Morda boš imel srečo, da te ne ujamejo in ustrelijo.«

Kaj naj bi torej drugega storil? Pobegnil sem, vzel pa s seboj uradne pečate in formulare. Doma sem materi vse zamolčal. Ponaredil sem odpustnico vojaškega urada za odpustitev iz vojaške službe kot oficir-invalid, privzel sem drugo ime — Hartenfels, si izstavil spričevalo samskega stanu, spravil v kovček dve civilni obleki in nekaj perila ter izginil.

Najraje bi se bil podal v Švico, a se nisem upal, ker sem se bal, da me na meji zasačijo. Zato sem si izbral Celovec.

Z vojaško odpustnico in drugimi ponarejenimi dokumenti sem se javil na delovnem uradu, češ, da mi je bilo tako na-

ročeno, naj se kot absolvent-akademik porigram za primerno delo. Ponudili so mi mesto deželnega vodje mladine in sem ga takoj sprejel.

»Kako pa ste mogli sprejeti tako službo — sem ga prekinil — ko je na Koroškem s priključenim delom Kranjske toliko Slovencev. Morali ste tudi onstran meje nastopati, pa niste nič poznali tamkajšnjih razmer in ne znate nobene slovenske besede!«

»O, v takih slučajih sem pa že prej dobil potrebne podatke in informacij!« Nato je nadaljeval: »Kmalu pa so začeli pri-

tiskati na me, naj se oženim. Führer vendar želi, da se uradnik na tako važnem in vzvišenem mestu oženi in ima otroke. To je vir veselja in užitka, za nemškega moža in zaslužnega oficirja tudi naravnost dolžnost! Tovariši od mladinskega vodstva mi bodo rade volje posredovali, da se seznanim s kako mlado ljubko damo. Od vina dobre volje sem privolil. Peljali so me na stanovanje matere gospodične, uslužbene v naši pisarni. Kmalu je prišlo do zaroke. Nedolgo potem se je moja izvoljenka začutila mater. Določili smo dan poroke.

(Konec prihodnjič)

Nedeljsko popoldne

Poletno sonce je žgalo na zlata polja. Zrela pšenica se je pripogibala v rahlem vetru. Deroči potok se je blesketal v sončnih žarkih, ob šumi pa se je pasla mlada srna. Vse je nekam svečano, bil je tudi Marijin praznik.

Igral sem se ob potoku z malim mlinčkom, ki sem ga sam napravil. Spuščal sem deročo vodo po ozkem žlebu, tako da se je mlinček živahno vrtel. Drobno kladivce je naglo udarjalo na srebrno bleščečo pločevino, da se je zvonki kovinski glas udarcev slišal daleč okrog. Sam sebi sem prigovarjal, kako mi je vse lepo uspelo, seveda po težkem in spretmem delu! Tako sem bil zaverovan, da sem pozabil na vse. Prestopil sem, da bi mogel bolje opazovati svojo mojstrovino. Prsk, spodrsnilo mi je na gladki peči, in bil sem do kolen v vodi. Čevlji in nova obleka, vse premočeno! Pa kaj bi se človek jezil, sem dejal. Saj nam je Bog ustvaril sonce. In res, kmalu so bili čevlji sezuti, hlače pa so se že sušile v ogreti travi. Sedel sem pod grm v senco ter čakal. Ni trajalo dolgo in zopet sem bil pri mlinčku. Lahke lopate so se še zmiraj vrtele, kladivce pa je enakomerno udarjalo na ploščo. In nasipaval sem pesek pod kladivo, kot je sipal naš hlapec žito na mlinске kamne. Naenkrat me je nekdo potegnil na breg potoka, kajti stal sem zopet s čevlji v vodi. Ozrl sem se. Bil je sosed, moj tovariš, ki je bil nekaj let starejši od mene. Moje veselje se je še povečalo. Kadar sva se srečala, sva šla h globokemu jezu, v katerem je bilo vedno polno rib. Zlezla sva previdno dol po jamborih, da naju nihče ni mogel opaziti. Sosed je plezal spredaj, jaz pa kot mlajši za njim. Ko je prišel do zadnjega jadrenika, je pokazal na dolgo, debelo postrv. Govoriti sicer nisem smel, ker bi naju slišala. Čeprav je padajoča voda moč-

no šumela! Postrv se je nekaj časa vozila v jasnem potoku, nato pa se je tik pod tovarišem ustavila. Srce mi je začelo močno biti. Še malo in brza tovariša jo bo potegnili iz vode. Joj, kako dobra bo za južino. Kar slino so se mi cedile po ustih. Počasi in globoko se je pripognil nad vodo. Njegovi prsti so se počasi bližali ribi. Treba je bilo samo še hitro zagrabiti... Krik in prijatelj je zmanjkalo. Voda mi je brizgnila v obraz, da sem bil znova moker. Ko sem se ozrl, je prijatelj že lezel iz vode. Teklo je od njega, bil je moker kot miš. Ves preplašen sem ga vprašal, kako se je to moglo zgoditi. Resnice ni hotel priznati, bilo ga je sram, zato je dejal: »Riba me je zagrabila za sukno in me je potegnila v vodo.« Jaz sem mu seveda takoj verjel. Odslej sem se vsake velike ribe zelo bal.

Počakala sva torej v globokem jarku, da bi obleke posušila. Da preženem dolgočas sem metal okoli sebe peči, ker nisem našel drugega dela. Otrok se mora pač vedno igrčkati. Stal sem ravno pri grmu, ko se mi je zadelo, da je padla nekakšna vrh tik mene na tla. Ko sem začuden pogledal k nogam, kaj je bilo: črna vrh se je zvijala kot kača. Kolikor so me noge nesle sem stekel, in sam nisem vedel, kdaj sem pritekel k bratrancu na pašnik, kjer je pasel ovce. Sestrič me je z zanimanjem poslušal, ko sem mu preplašeno pripovedoval ves doživljaj. Toda strah se je poglobel in kmalu sva oba govorila. »Naj pride deset kač, se jih tudi ne ustrašiva.« V istem trenutku me je nekaj butnilo, da se je moja glava zarila v travo. Nekaj časa sem ležal in nisem vedel kaj se je sploh zgodilo. Povzdignil sem oči in zagledal, kako je metal oven prijatelja po travniku. Zgrabila me je jeza in vrgel sem se živali okoli vratu. Nato sva ga vlekla v ovčji hlev, ter ga zaprla samega. Druge ovce so se pasle lepo dalje, kot da bi se nič ne bilo zgodilo. Nad ovnom sva se pa maščevala. Da bi naju taka živalca metala po tleh! To pač ne gre. In že sem nosil pridno v vedru vodo, prijatelj pa je oblival ovna, da se je cedilo na vseh straneh od njega. »Tako je najino maščevanje. Sedaj si bo enkrat zapomnil, kdaj naju je metal po tleh.«

Toda zapomnila sva si tudi midva. Ko je namreč prijatelj starejši brat videl najino početje, je oba vlekla za ušesa v »črno kuhinjo«. In tam sva čepela do večera.

Seveda sem bil jezen na bratranca, ki naju je zaprl v to »črno klet«. Čez nekaj časa se mi je posrečilo, da sem se izmuznil ter stekel proti domu. Ko sem prišel na cesto, sem pa nenadoma v mraku zagledal čudno črno postavlo! Kaj bi neki bilo? Kakšen strah? Uh, skriti se bo treba. In že sem čepel za nekim plotom ter prestrašen čakal. Počasi, počasi se je bližala postava. In prav pred menoj se je ustavila. Prijela me je za roko ter potegnila k sebi. Aj, saj so bili samo naš župnik. Mene pa je bilo tako strah. Neumnež! Imeli so res košat plašč okoli sebe, da bi se moral marsikdo prestrašiti. Župnik so me vprašali, zakaj se pred njimi skrivam. Bojazljivo sem dal odgovor: »Jaz sem pa mislil, da je Pehtra baba.« In gospod so se začeli smejati, da je bilo kaj. Postal me je sram. Toda gospod župnik so me potolažili, da se jih ni treba bati, če imam mirno vest. Sam nase jezen sem odšel domov.

Gr. H.

JULES VERNE:

80

Potovanje na

Luna*)

Od kod pa je izvirala ta razdraženost, ki se je potnikov očitno čedalje bolj polajšala? Nihče jim ne bi mogel očitati, da niso trezni. In vendar — zakaj ta mrzlična dejavnost možganov? Ali so jo povzročile izredne okoliščine, v katerih so potovali, ali morda bližina kraljice noči, od katere jih je ločilo samo nekaj ur in so bile žrtve skrivnostnega vpliva lune? Obraz jim je zalivala rdečica, ko da buha vanje odprta peč; dihal so vedno hitreje in pljuča so se jim stiskala in napenjala ko kovaški meh; v očeh se jim je bleščal čuden plamen in glas jim je včasih silovito zabobnel; besede so jim treskale iz ust ko zamaški iz šampanjske steklenice; z rokami so opletali čedalje huje okrog sebe, tako da jim je že začelo zmanjkovati prostora. In kar je najbolj čudno, sami niso niti opazili, kako se jim je napetost duha zaostila.

— No, je zagodrnjal Nicholl, če že ne vem, ali se bomo sploh kdaj vrnili z lune, bi pa vsaj rad vedel, kaj bomo tam počeli!

— Kaj bomo tam počeli? je odgovoril Barbicane in udaril z nogo ob tla ko v kasarni — kakor da bi jaz vedel!

— Kaj, ti ne veš! je Michel tako zatulil, da so stene krogle kar zazvenele.

— Ne, niti sanja se mi ne, kaj! je odvrnil Barbicane in napel svoj glas do podobnosti z Michelovim rjoventjem.

— Jaz pa vem, jaz! je odgovoril Michel.

— Potem pa govoril je zakričal Nicholl, ki svojih grmečih glasilk ni mogel več krotiti.

— Govoril bom, če se mi bo ljubilo! je vzkliknil Michel in zagrabil tovariša za rokav.

— Se ti bo že moralo ljubiti, je rekel Barbicane s plamenečimi očmi in grozečo roko. Ti si naju zavlekel v to grozansko potovanje, zato hočeva vedeti, čemu!

— Da! je dejal kapitan; zdaj ko ne vem, kam pravzaprav potujem, bi vsaj rad vedel, zakaj potujem.

— Zakaj? je zakričal Michel in poskočil en meter od tal; zakaj? Da zasedemo luno v imenu Združenih držav! Da priključimo Zvezi štirideseto držav! Da lunine pokrajine koloniziramo, kultiviramo, naselimo z ljudmi in jih seznanimo s čudesi umetnosti, znanosti in industrije! Da Selenite civiliziramo — če niso že bolj civilizirani kakor mi — in jih organiziramo v republiko, če še niso!

— In če Seleniti sploh bivajo! je usekal Nicholl, ki mu je neka nerazumljiva pijanost razpalila nasprotovno žilico.

— Kdo pravi, da Selenitov sploh ni? je grozeče zakričal Michel.

— Jaz! je zarjovel Nicholl.

— Kapitan, je rekel Michel, ne ponovi mi več te nesramnosti, ali pa te bom sunil v grlo skozi zobe!

Nasprotnika sta si že hotela skočiti v las in to zmedeno prerekanje bi se izpreverglo v pretep, če ne bi bil Barbicane planil pokonci in posegel vmes.

— Nehajta, nesrečnika, je rekel in zasukal tovariša narazen, da sta si kazala hrbet; če Selenitov ni, bomo prebili tudi brez njih.

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

g. škof v naši sredini, mu je najprej zadonela v pozdrav lepo ubrano zapeta pesem cerkvenega zbora, nato so se mu po vrsti poklonile štiri deklice s korajžno podanimi deklamacijami, nakar so ga pozdravili zastopnik in zastopnica farne mladine, č. g. župnik Posch ter zastopniki občine, šole in uradov. Ob koncu slovesnega sprejema je prevz. g. škof najprej v slovenščini in nato še v nemščini izrazil svojo srčno željo, da bi se verniki čim tesneje združili pod okriljem Cerkve.

Prihodnji dan je delil zakrament sv. birme; po cerkveni slovesnosti pa sprejemal številne farane v avdienco in se z njimi po očetovsko razgovarjal.

Dne 15. maja smo se za vedno na domačem pokopališču poslovili od Tomaža Košutnika, ki je bil že več let težko bolan, pa mu je zdravniška umetnost dr. Fritzerja iz Pliberka spet in spet podaljšala dneve bivanja med nami. Rajni Košutnik je bil po poklicu zidar, tudi na čevljarstvo se je razumel; da pa je bil poznan naši širši javnosti, je pripisati njegovi narodni zavednosti in njegovi ženi Matildi, Lesičjakovi hčerki in znani prosvetni delavki. Dasi preprost delavec, je bil predvsem narodnjak in zaradi tega je moral med vojno z družino v izseljenstvo.

Istočasno s Košutnikom smo pokopali tudi pekovskega mojstra Petra Illmaierja, ki je prišel šele pred enim in pol letom v Globasnico. Rajni je bil Nemec z Gornjega Štajerskega ter zaradi svojega prijaznega in spravljivega značaja splošno priljubljen.

Naj počivata v miru! Sorodnikom naše iskreno sožalje!

ŠMIHEL — PODGORA

Majhna in neznatna je naša vas. In majhni so naši kmečki domovi pod Peco. Pa vendar tudi mi živimo in delamo, kot zahteva to današnji napredek. Meseca majnika smo se lepo, čeprav skromno zbirali pred Marijinim oltarčkom. Prinašali smo nebeški Materi cvetja, jo prosili v molitvi in pesmi varstva za vso vas in posamezne družine. Med Marijinimi častilci je bil redno in z veseljem tudi osemletni Bavčarjev Viktor. Morda si je mislil: »Kako je lepo tukaj, pri tvojem oltarčku, Marija, o kako lepo mora biti šele pri tebi v nebesih.« In Mati božja je uganila njegovo misel. Poslala je božjega angela k malemu Viktorju, da ga je neslišno odnesel pred Najvišjega, kjer ga je vključil med otroke angelčke. Minuli teden v četrtek je še vesel prišel iz šole. In popoldne je že smrtni angel utrgal nedolžni cvet. Padel je z voza in bil na mestu mrtev. V soboto je obilna udeležba pri

pogrebu pokazala, da je bil mali Viktor splošno priljubljen pri šolarjih in odraslih. Žalostnim staršem naj bo v tolažbo in zavest, da je njihov sinček pri Bogu in jim bo z nebes pomagal in jih tolažil.

ŠT. LIPŠ

Tudi pri nas teče življenje svojo običajno pot: eni obhajajo jubileje, drugi se poročajo, tretji odhajajo s tega sveta.

Malo je danes še po naših vaseh ljudi, ki bi bili z narodnim življenjem v preteklosti in sedanjosti tako tesno povezani kot naš osemdesetletni jubilar g. Primož Lužnik, pd. Smovnikov oče v Poleni. Sredi svojih številnih vnukov in vnukinj je p. t. m. obhajal svojo 80-letnico. In če mu Bog da zdravje, bo obhajal prihodnje leto s svojo ženo zlato poroko. Jubilar je bil v svojem življenju vedno velik narodnjak in njegovo srce je ostalo zvesto slov. narodu na Koroškem. Z njim je čutil v letih trpljenja in preizkušenj.

Nihče v našem kraju ne pozna tako točno trnjeve poti našega slov. ljudstva kot naš jubilar. Ako hočeš zvedeti v številnih slučajih tako težko in včasih žalostno zgodovino naših družin, se je treba obrniti na našega starosta, Smovnikovega očeta.

Z neutrudljivim čitanjem slov. knjig in listov, začenši od Mira, preko Kor. Slovenca do današnjega Tednika si je pridobil široko obzorje. Oče Smovnik šteje gotovo med najbolj načitane rodoljube naše občine in najstarejše naročnike in prijatelje slov. knjige. K njegovi osemdesetletnici mu vsi z uredništvom lista vred iskreno čestitamo in želimo, da bi znal svojo ljubezen do materinega jezika posredovati tudi svojim potomcem.

V nedeljo, 7. junija, smo obhajali veselo svatbo pri škofu v Stari vasi. Po zgodovinskih podatkih je baje sv. Jurij prišel od juga in je prekoračil na velikovškem mostu Dravo in se obrnil proti severu. Tokrat pa je bilo ravno nasprotno. Ženin Jurij Kumer, doma iz Vinogradov pri Velikovu je ubral pot preko Drave proti jugu in si zasnubil kot nevesto našo pridno in delavno Miciko Weincerl, pd. Primijevo v Stari vasi. Tu so rabili veččega gospodarja, ki naj bi prenovil Primijevo domačijo. Prvi dve hišici v Podlopu — sosedni Primeja — so že obnovile pridne roke Fricove in Nantlnove. Sedaj pa je na vrsti Primijeva hišica. Nevesta Micika je to potrebo čutila in zato je pred poročnim oltarjem tako korajžno izrekla svoj »Dax. Mlademu poročnemu paru želimo mnogo sreče in blagoslova!

Kjer se življenje budi, tam tudi smrt

ne miruje. Tako nam je ugrabila našo blago »Karicelnovo teto« Heleno Avguštin. Ko so se v ponedeljek zjutraj svatje pri škofu razhajali, je po dolgi, težki boleznini zatisnila svoje oči. Rajna se je rodila v znani Karicelnovi družini v Poleni. Ta ji je dala seboj v življenje tisto notranje bogastvo, iz katerega je črpala vsa leta moč globokoverne krščanske žene. Ker je leta 1914 prerano umrl brat — gospodar pri Karicelnu — zapustih osirotelo družino, je teta Lenka z močno roko pomagala materi vdovi vzgojiti otroke in jim služiti kruh. Najlepši sad te požrtvovalne ljubezni je Andrej-duhovnik, ki je minulo sredo pospremil k zadnjemu počitku zemeljske ostanke svoje tete in dobrotnice. Lenka je s svojim kremenitim značajem skozi pol stoletja bila zgled duhovnemu življenju v fari. V kljub odporu in nasprotovanju je zbrala kot dekle okrog sebe kader Marijinih družbenic. Daleč naokrog sloveča cerkvena pevka je nad 40 let prepevala v naši farni cerkvi. Bila je veselega značaja. Trpljenja ni kazala na zunaj, tudi sedaj ne, ko je trpela vsled zavrtnih boleznini neizrekljive bolečine.

Bila je pravi apostol v fari. Ni bilo bolnika, ki bi ga ne obiskala in mu ne nudila tudi svoje pomoči. Leta 1939 se je poročila z Ludovikom Avgustom. Postavila sta si lično hišico v Boji vasi, kjer sta na svojem domu preživela zadnja srečna leta. Z Lenko je izgubila šentlipška fara vzorno, globokoverno, apostolsko ženo, ki je kot »luč na svetilniku« marsikomu svetila v temi in ga pripeljala nazaj v varno zavetje.

Če bereš šentlipško farno kroniko, baje ni bilo birme, primicije ali podobnega farnega praznika, da bi Lenka ne bila nastopila s pozdravnim nagovorom. Škof dr. Hefter so ji ob neki taki priliki javno izrazili svoje priznanje.

Za ves Tvoj lep vzgled, za Tvoj krščanski pogum, za vse Tvoje skrite žrtve se Ti, pokojna Lenka, zahvaljuje šentlipška farna družina.

Bog bodi tej plemeniti duši obilen plačnik!

Možu Ludoviku pa izrekamo naše iskreno sožalje!

PLIBERK

(Monštranco je ukradel)

Pliberk je sicer majhno mesto, pa se zgodijo kake stvari kot v velikih mestih. Pa bi bilo tudi preveč dolgočasno, če ne bi kdo poskrbel za razburjenje in govorice.

Največje razburjenje je povzročila tatvina monštrance v Šmarjeti. Ker ni bilo nobene sledi, je bilo mnogo ugibanja in so mislili, da je tat odnesel monštranco čez mejo. Tem večje začudenje pa je bilo, ko se je izvedelo, da jo je ukradel — ministrant, trinajstletni pobič. Vdrl je v tabernakelj, zaužil sv. hostijo, monštranco pa v Pliberku prav poceni prodal nekemu

fantu. V zvezi z nekimi drugimi denarnimi zadevami so orožniki prišli na sled tej tatvini. Mladi vlomilec je sicer iz dobre hiše in se gotovo ni zavedal, kakšno bogoskrunsko dejanje je izvršil in kakšno žalost povzročil svojim dobrim staršem. Dal se je zapeljati po slabem tovarišu. Prav gotovo si ni mislil, da bo tako kmalu padel v roke pravici.

(Tatinska tolpa mestnih pobičev)

Denar je zapeljiva reč, posebno za tiste purgarske pobiče, ki nimajo kaj dela, pa bi si radi marsikaj dobrega privoščili. Pa so ustanovili v Pliberku majhno tolpo, ki je vdirla v cerkveni nabiralnik in kradla cerkvi darovani denar. Kar precej so ga pobrali, preden so jim orožniki prišli na sled. Plen pa so hitro zapravili, tako da so orožniki v njihovem skrivališču v kleti našli le še ostanke.

Razburjenje je povzročil tudi mladi fant Adolf iz Borovja, ki je hotel zastrupiti bratovo ženo. V pliberški lekarni je dobil strup, ki ga je potem primešal jedilom. Hvala Bogu, da ni prišlo do najhujšega, ker sta brat in njegova žena pravočasno šla k zdravniku.

Vsi ti slučajni dokazujejo, kako potrebna je krščanska vzgoja ne le v družini, ampak tudi v organizaciji katoliške mladine. Mlad fant je potreben vzgoje značaja in da ima dobro pošteno tovarišijo, da se tako izogne slabi družini.

(Cerkvena popravila)

Naš novi mestni župnik je znan kot dober gospodar in se povsod takoj loti popravil. Najprej se je lotil cerkvenega zvonika in strehe, kar je bilo že gledati strah. Popravilo sta prevzeli firmi Grosnegger Helmut in pa Mayerbrugger iz Celovca in je stalo nad 60.000 šil.

(Nove družine)

Družino so si zadnje čase ustanovili sledeči pari:

Anton Brezovnik, pd. Maček iz St. Jurja in Štefka Mlačnik iz Podkraj. Rudolf Košutnik, delavec v pivovarni iz Drveše vasi in Alojzija Žlinder iz Doba. Leopold Wieser, pek v Dreveši vasi in Katarina Košutnik iz Drveše vasi. Mihael Enzi, čevljar v Šmihelu in Herta Štefan iz Šmihela.

(V večnost so odšli)

Umrli pa so zadnje čase: Janez Kolebnik, znan kot coklar, iz Borovja v starosti 75 let. 9. junija je umrl Vili Andreotta iz Breg v starosti 57 let. Rojen je bil v Črni v Jugoslaviji, pristojen pa v Belluno v Italiji. Ko je bil v bolnici, je le to želel, da bi doma umrl, namreč pri Brežniku. Res ga je Brežnik malo pred smrtjo pripeljal domov. Bil je preprost, pa zelo pošten in priden delavec. Kako so ga ljudje spoštovali in radi imeli, je dokazal zelo lep pogreb. Prav gotovo je pri sodbi mnogo bolje opravil z Bogom kot kak bogat meščan, ki je imel čudno preteklost.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 21. 6.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 22. 6.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. Glasba in zanimivosti od tu in tam. 17.55 Za ženo in družino. — TOREK, 23. 6.: 14.00 Poročila, objave. — Rdeče, rumeno, zeleno. — SREDA, 24. 6.: 14.00 Poročila, objave. 5 minut za čelablarje. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 25. 6.: 14.00 Poročila, objave. Okno v svet. — PETEK, 26. 6.: 14.00 Poročila, objave. Dežela gora, dežela pesmi: Gradiščanska. — SOBOTA, 27. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

KLAGENFURT 10.-Oktoberstr.
(neben Kino Prechtl)

MOBELHAUS
STADLER
KLAGENFURT

Theatergasse 4

Das Haus der guten Möbel

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 3.900
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:

Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen;
Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

SW-MÖBEL - VERKAUFSSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!

VELIKA IZBIRA

GOTOVE BLUZE,
BLAGO ZA LETNO OBLEKO
PERILO IN NOGAVICE

L. Maurer

KLAGENFURT, ALTER PLATZ 35

Strokovna trgovina za umetne cvetlice, mirte in
damske klobuke

KLAGENFURT, Alter Platz 34

STROKOVNA TRGOVINA za dežna oblačila:
Ballon, Popeline in Loden plašči ter Anorake. Sprejemamo tudi popravila gumijastih oblačil.

V. Tarmann

KLAGENFURT, Völkermarkter Strasse 16

Trgovska hiša kvalitetnega blaga

LODRON

Zavese, preproge, tekači, prešite odeje,
žimnice, posteljno perilo, ležalni stoli,
talne obloge, posteljno perje.

Villach - Beljak, Lederergasse 12

**Štedilnike, peči
kmetijske
potrebščine**

ugodno in na obroke pri

Hans Wernig

Klagenfurt, Paulitschgasse (Prosenhof)

Radlmayr

pomaga varčevati!

Theresienthaler-
tkanina pri

RADLMAYR

BELJAK - VILLACH